

СТРАТЕГІЯ 2021

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»**
Ініціативи Президента України

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнар'ова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2021

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 04 (90)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 30 квітня 2021 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	8
Регіональні ініціативи.....	17
Експертний погляд.....	19
Блоги та соціальні мережі	22
Зарубіжний досвід.....	42
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	48

Анонс

травень 2021 р. (Київ)

Impactum.

На Impactum:

- збереться висока концентрація креативних та актуальних проєктів із залученням професійних спікерів та досвіду фонду;
- ви отримаєте нові навички та знання, які змінюють життя не потім, а вже сьогодні;
- матимете доступ до найактуальнішої інформації про навички та саморозвиток 24/7 та з будь-якого місця на планеті;
- працюватимете із найсучаснішими форматами роботи – відео, подкасти, інфобокси, лонгріди та кейс-стаді;
- зможете стати частиною ком'юніті тих, хто може і хоче щось змінити в собі, в оточенні, в країні та у всьому світі!

Об'єднавши зусилля, Klitchko Foundation та компанія Winner створили цей сучасний діджитал-простір для кожного, хто готовий розвиватися: особисто, локально і глобально.

Платформа міститиме освітні діджитал-проєкти для молоді та їхніх батьків, вчителів, а також громадських активістів. Тематами таких проєктів буде молодіжне лідерство, спорт, екологія, благодійність та активне громадянство.

Пілотним проєктом на платформі Impactum стане Синергія – діджитал-проєкт про навички 21 століття для молоді, батьків, вчителів та активних громадян. Протягом 2 тижнів учасники навчатимуться розпізнавати свій потенціал, освоюватимуть актуальні для постковідного світу навички, розвинути критичне мислення, медіаграмотність, відповідальне лідерство та інші навички, необхідні для самореалізації.

Цей проєкт, як ідеальна вечірка, на якій весело всім, незалежно від того, скільки вони знайомі і який мають бекграунд. Тут знайдуть корисну інформацію підлітки, які прагнуть відкрити себе та свій потенціал, вчителі – шукачі натхнення та нових форм роботи з учнями, активні вирішувачі надважливих питань – громадські активісти, а ще батьки – ті самі, які хочуть бути на одній хвилині зі своїми надсучасними дітьми!

Місія проєкту – допомогти кожному отримати навички та знання, без яких неможливо розвиватися в цьому динамічному 21 столітті. **На проєкті знайдете:**

- 17 модулів про проєктний менеджмент, ораторське мистецтво, комунікації, креативність, медіаграмотність, фінанси, психологію, критичне мислення і ще 9 актуальних тем;
- універсальні теми та адаптивні модулі для кожної аудиторії окремо;

- спікери, які є професіоналами в своїх сферах, що поділяться досвідом і надихнуть на саморозвиток;

- активне та готове до змін ком'юніті, що завжди підтримає в навчанні.

Тривалість проєкту: 14 днів!

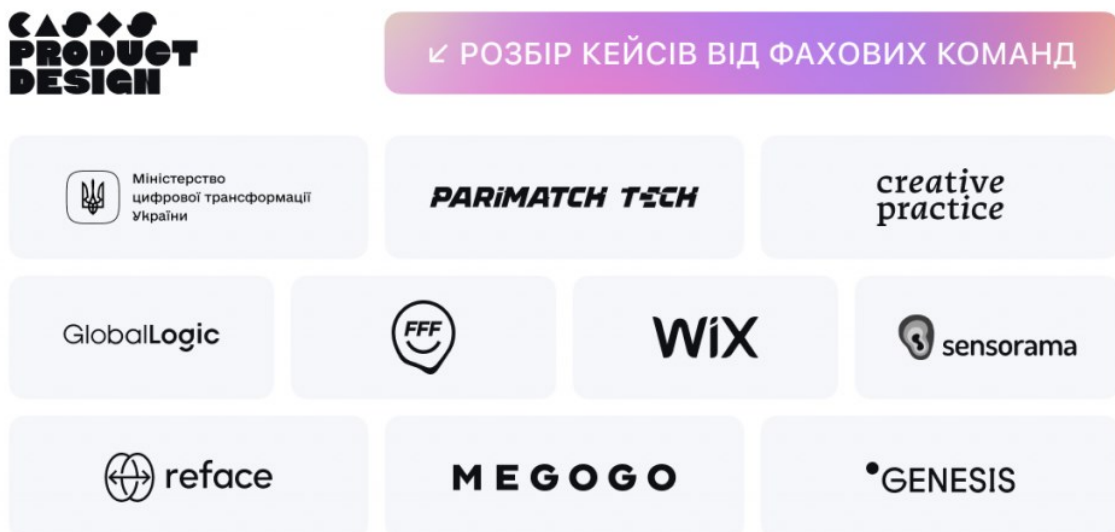
Проєкт стартує у травні 2021 року, подати заявку можна на сайті вже зараз: <https://impactum.world> (*Долучайтеся до першого в Україні освітнього діджитал-простору Impactum!* // <https://gurt.org.ua/news/trainings/68524>).

17 червня 2021 р. (Київ)

Конференція CASES: Product Design.

17 червня відбудеться онлайн-конференція CASES: Product Design 2021. На заході виступлять фахівці з Міністерства цифрової трансформації України, Reface, WIX, Sensorama Lab, Genesis, GlobalLogic, FFFACE, MEGOGO, Креативної Практики та Parimatch Tech – вони ділитимуться досвідом створення цифрових продуктів.

Всі доповіді пройнуть у форматі кейс-стаді. Тобто, доповідачі будуть ретельно розбирати кожне завдання, процес його виконання та отримані результати.

Конференція відбуватиметься онлайн з прямою трансляцією з київського креативного простору РМНУВ.

Після закінчення трансляції учасники отримають запис конференції і зможуть переглядати його в зручний для себе час.

Ціна на конференцію 2 100 грн, але до 1 травня діє ціна для ранніх пташок – 700 грн. А для команд передбачена можливість придбати корпоративний доступ до конференції.

Реєстрація та детальна інформація доступна [на сторінці заходу](https://nachasi.com/2021/04/22/cases-product-design) (<https://nachasi.com/2021/04/22/cases-product-design>).

16-29 серпня 2021 р. (Франкфурт, Німеччина)

Літня школа Viadrinum 2021. Transsectoral DigitalLab: (Dis-) Assembling the (Post-) Digital Social.

Viadrinum – щорічна літня школа, присвячена країнам Східного партнерства та країн Центральної та Східної Європи. У 2021 році вона відбудеться у форматі цифрової лабораторії, спрямованої на дослідження соціальних та політичних аспектів дигіталізації.

Summer School Viadrinum 2021.

Transsectoral DigitalLab:(Dis-)Assembling the (Post-)Digital Social
Frankfurt (Oder)/Online, 16-29 August 2021

Viadrinum is an annual summer school devoted to the countries of the Eastern Partnership, and the larger context of Central and Eastern Europe. This year's edition is designed as a transsectoral DigitalLab, aiming to explore social and political dimensions of digital transformation from multiple theoretical and methodological perspectives. With the help of academic seminars, the school will allow its participants to critically engage with the notions of the digital self and the (post-)digital social, datafication and algorithmisation of life, as well as digital infrastructures and smart technologies.

Among others, the programme includes the following contributions:

- Dr. Evgeny Morozov, Smart City for All: (Re-)Politicizing the Right to the Digital City (tbc)
- Dr. Geert Lovink (Amsterdam), Concepts of Critical Internet Culture
- Prof. Dr. Jan-Hendrik Passoth (Frankfurt/Oder), Public Value Tech? Platforms, Digital Infrastructure and Public Services
- Prof. Dr. Ulrike Klinger (Frankfurt/Oder), Protests, Platforms and the Digital Public Sphere
- Prof. Dr. Jürgen Neyer & Dr. Susann Worschech (Frankfurt/Oder), Local Democracy in Smart Cities
- Case studies of several activist and artistic initiatives from Eastern and Central Europe

Parallel to that, the school also features three Lab.Workshops (Art.Lab, Doc.Lab, Research.Lab), where the participants will be able to enhance practical and methodological skills, by means of developing their own small (team) projects under the close guidance of facilitators from the respective fields. The results will be presented in a public exhibition in cooperation with the Brandenburg State Museum for Modern Art (BLMK).

Besides that, there will be round tables with researchers from the Center for East European and International Studies (ZOiS, Berlin), artistic contributions, an online film screening and an Open Space session, where participants will have a chance to discuss their own scientific or cultural projects with others.

Depending on the epidemiological situation, the school will take place in a hybrid format or entirely online.

Participants of the school will be able to receive a scholarship (up to 200 €) that can be used to cover transportation expenses, in case a visit to Frankfurt

(Oder) is possible, or other expenditures related to their project work during the school.

Applications are welcome from anyone meeting the following requirements:

- You are a student, a PhD candidate, an NGO activist or an artist up to 35 y/o, from any country of the world;
- You have a genuine interest in transsectoral and interdisciplinary approaches to the topics of digitalisation;
- Your knowledge of English is sufficient to take an active part in the discussions.

Application form is to be filled out here: <https://t1p.de/iorb>

Deadline: 31 May 2021.

Preliminary programme and more details can be found at www.viadrinicum.blog (<https://gurt.org.ua/news/trainings/68737>).

Офіційна інформація

Верховна рада схвалила законопроект щодо Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС). Це один з основних кроків до впровадження електронного судочинства в Україні.

Він передбачає, що усі суди України будуть зобов'язані приймати процесуальні документи від громадян, державних органів та бізнесу онлайн, через підсистему е-суду.

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система дозволить здійснювати дистанційну комунікацію між судом і учасниками судового процесу шляхом обміну процесуальними документами у електронній формі та надасть можливість громадянам звертатись до суду та брати участь у судових справах онлайн.

Загалом, *система матиме чотири підсистеми* – «Електронний суд», «Електронний кабінет», «Відеоконференцз'язок», «Єдиний контакт центр». Наступні підсистеми ЄСІТС будуть вводиться поетапно, по мірі їх розробки, і жодних перешкод від судів щодо прийняття від громадян у онлайн форматі документів до суду не повинно бути. Це дозволить зробити систему судочинства сучасною та більш ефективною. Це особливо актуально в умовах пандемії.

За документ проголосували 261 депутати. Суб'єктом законодавчої ініціативи виступили народні депутати Роман Бабій, Олександр Федієнко, Володимир Ватрас, Тарас Тарасенко, Сергій Демченко. Мінцифра також долучилась до розробки.

Для спільної роботи над системою, Мінцифра підписала меморандум з Вищою Радою Правосуддя. Крім того, Мінцифра виступала ініціатором щодо розгляду питання фінансування проекту ЄСІТС Європейським інвестиційним банком. Також проведені організаційні зустрічі, очікується розгляд та узгодження документів з боку ЄІБ.

Наразі, вже проведено технічний аналіз обґрунтованих фінансових показників для розробки ЄСІТС. А також Мінцифра долучилась до аудиту існуючих підсистем у судах.

Спільна робота була проведена учасниками робочої групи Комітету з питань правової політики Верховної Ради України, за участю представника Мінцифри (*Е-суд: Верховна Рада схвалила законопроект щодо електронного суду // <https://thedigital.gov.ua/news/e-sud-verkhovna-rada-skhvalila-zakonoproekt-shchodo-elektronnogo-sudu>. – 2021. – 29.04*).

Уже понад 10 мільйонів українців скористалися продуктами Дії. У травні на Dii Summit Мінцифра презентує нові послуги, серед яких цифровий підпис у смартфоні, податкові послуги у Дії, автоматична реєстрація ФОП тощо. Одне з основних завдань Мінцифри до кінця 2024 року – оцифрування 100 % державних послуг.

«Офіційно державних послуг в Україні більше 1000, а якщо до уваги взяти ще й підпослуги – кілька тисяч. Наш підхід – не просто оцифрувати всі послуги. А оптимізувати, спростити і деякі з них навіть ліквідувати. Наприклад, як довідку про склад сім'ї. Усього в країні мають залишитися до 300 послуг», – розповів **Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров**.

Серед послуг, які Мінцифра запускає вже зараз, є кілька фундаментальних. Наприклад, цифровий підпис у смартфоні – Дія.Підпис. Це один з інфраструктурних елементів розвитку цифрової держави, тому що для отримання послуги людина має підтвердити свою особистість. А також платформа для розгортання реєстрів, яка дозволить Мінцифрі в лічені дні запускати реєстри будь-якої складності.

Наразі в Україні масових послуг близько 120. Вони переважно доступні у ЦНАПах. Ми активно моніторимо статистику та, в першу чергу, намагаємося запускати пріоритетні.

«Реєстри та бази даних – основа цифрової держави. Якби нам дісталася країна з якісними реєстрами, ми запускали б послуги в декілька кліків. Однак, ми отримали реєстри в незадовільному стані. Наприклад, щоб запустити зміну місця реєстрації онлайн – найбільш популярну послугу, – довелося «подружити» між собою кілька тисяч реєстрів. У деяких із них взагалі немає технічної можливості інтегруватися, інші ж знаходяться виключно на папері», – зазначив Михайло Федоров.

Також Михайло Федоров розповів про нові електронні послуги, які найближчим часом стануть доступними українцям в застосунку Дія, коли в селах з'явиться якісний інтернет, яким чином Уряд має намір збільшити частку ІТ та креативної індустрії у ВВП до 10 %, а також про те, як забезпечити дітей в інтернеті і навчити їх грамотного використання сучасних технологій (*Михайло Федоров: Ми не просто оцифруємо державні послуги, а оптимізуємо їх // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-mi-ne-prosto-otsifrovuemo-derzhavni-poslugi-a-optimizujemo-ikh>. – 2021. – 29.04*).

Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров виступив на Генасамблеї ООН. Взяв участь у тематичній дискусії високого рівня на тему «Підходи усього суспільства до припинення розриву в цифровій сфері». Розповів про те, що Мінцифра працює не лише над розвитком онлайн-сервісів, а й над забезпеченням рівного доступу до технологій для всіх українців.

Наша мета – щоб цифрові можливості були максимально доступними для всіх груп населення, зокрема людей з інвалідністю, людей старшого віку, молоді, молодих батьків.

«Цифровізація є пріоритетом уряду для нашої країни у всіх сферах. Наша ціль – створити успішну цифрову державу, в якій кожен громадянин України отримає рівні можливості. Ми провели комплексне дослідження

щодо феномену цифрового розриву. Результати показали, що брак доступу до цифрових технологій та відсутність базових цифрових навичок є ключовими факторами поглиблення цифрового розриву».

Він відзначив, що серед основних кроків до розв'язання цієї проблеми – забезпечення доступу до швидкісного інтернету. Ми створюємо цифрові сервіси для українців, але нам також потрібно зробити так, щоб ними могли ними користуватися по всій країні. Ось чому однією з наших цілей є забезпечення доступу до швидкісного Інтернету для 95 % громадян.

Крім того, важливим є розвиток цифрових навичок серед населення – для цього ми запустили проєкт Дія.Цифрова освіта. Тут доступні понад 50 освітніх серіалів. На сьогодні 53 % українців не володіють базовими цифровими навичками. Саме тому важливо виправляти цю ситуацію.

Іншим важливим пріоритетом Мінцифри є розробка Стратегії з питання цифрової безбар'єрності. Ми хочемо створити безбар'єрний простір для кожного та подолати цифровий розрив. Це і люди старшого віку, люди з інвалідністю, люди, що живуть за межею бідності; молодь, що проживає на тимчасово окупованих територіях; етнічні меншини тощо.

Представники урядів Фінляндії, Бразилії, Казахстану, Індії тощо також взяли участь у панелі. Поділилися досвідом своїх країн щодо подолання цифрового розриву серед населення відповідно до Цілей сталого розвитку. Загалом було проведено три панельні дискусії та пленарне засідання високого рівня, у яких взяли участь представники держав-членів ООН, експерти у сфері технологій та телекомунікацій і громадянського суспільства.

Михайло Федоров під час виступу також наголосив на важливості співпраці країн для ефективного спільного розв'язання цієї проблеми: «Сподіваюсь, що сьогодні країни зможуть знайти спільні точки для співпраці та кооперації, щоб розробити нові ефективні інструменти для припинення розриву в цифровій сфері. Україна зі свого боку робить все для того, щоб подолати цифровий розрив та забезпечити рівний доступ до технологій для всіх громадян» (*Михайло Федоров на Генасамблеї ООН: Наша мета – створити цифрову державу, де кожен громадянин отримає рівні можливості* // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-na-genasamblei-oon-nasha-meta-stvoriti-tsifrovu-derzhavu-de-kozhen-gromadyanin-otrimae-rivni-mozhlivosti>. – 2021. – 28.04).

Українцям буде доступно понад 1000 наборів відкритих даних. Кабінет Міністрів України опублікував [Постанову № 835](#), яка стала ще одним вагомим кроком для розвитку сфери. Завдяки Постанові кожен громадянин зможе ознайомитися з реальним фінансовим станом усіх компаній та розмірами сплат податків у бюджет України.

Серед нових наборів даних, які стали обов'язкові до публікації: Фінансова звітність компаній, відомості Державного земельного кадастру, База даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової

відповідальності власників транспортних засобів. А найпопулярніший на Єдиному державному веб-порталі набір даних – [Відомості про транспортні засоби та їх власників](#) – буде доповнений полем з VIN-номерами. Користувачі чекали цього ще з 2019 року.

Постанова також передбачає створення центру компетенцій у сфері відкритих даних – порталу Дія. Відкриті дані. Презентуємо його вже цієї весни на Diiа Summit. Центр компетенцій збере інформацію про роботу з відкритими даними, як для розпорядників та ІТ-спеціалістів, так і для звичайних користувачів. Сервісами на основі відкритих даних сьогодні користуються від 1,5 до 5 мільйонів українців.

Крім того, Постанова закріплює принципи Міжнародної хартії відкритих даних, зокрема принцип «відкритості за замовчуванням». А також вводиться поняття «інформаційного аудиту». І за розпорядниками закріплюється обов'язок проводити його щонайменше раз на рік, з обов'язковою публікацією результатів на порталі відкритих даних. Це перший крок до побудови якісної системи управління даними в Україні. Загалом, ціль Мінцифри – щоб за три роки Україна увійшла в топ-3 країн, які є лідерами у сфері відкритих даних.

Упродовж шести місяців на розгляд Уряду буде винесена Стратегія розвитку сфери відкритих даних в Україні на найближчі 3-5 років. До розробки документу будуть залучені всі зацікавлені сторони, зокрема й спільнота користувачів відкритих даних.

Більш детально з усіма нововведеннями можна ознайомитися за посиланням <https://bit.ly/3gIE7nJ>

Мінцифра вдячна всім, хто докладає зусиль для розвитку сфери відкритих даних в Україні, зокрема USAID /UK aid проекту TAPAS Project/Прозорість та підзвітність у держуправлінні та послугах, Фонду Східна Європа (*Понад 1000 наборів відкритих даних: Уряд опублікував постанову про відкриті дані // <https://thedigital.gov.ua/news/ponad-1000-naboriv-vidkritikh-danikh-uryad-opublikuvav-postanovu-pro-vidkriti-dani>. – 2021. – 27.04).*

Освітній курс «Електронний документообіг для підприємців» допоможе потенційним та діючим підприємцям зрозуміти переваги електронного документообігу, як із ним працювати та вивести компанію на новий рівень.

Міністерство цифрової трансформації України та [DEALS](#) презентували [освітній курс](#) «Електронний документообіг для підприємців» на платформі Дія.Бізнес.

Курс містить практичну інформацію про електронний документообіг: що це таке, навіщо він потрібен, у чому його переваги, як обрати систему ЕДО, як електронний документообіг допомагає економити, виводить ефективність на вищий рівень тощо.

Формат: 5 серій тривалістю 3–6 хвилин.

Серія 1 – «Що таке електронний документообіг?»

Серія 2 – «Обираємо систему для документообігу та реєструємось»

Серія 3 – «Створюємо та редагуємо угоду, додаємо контрагента»

Серія 4 – «Запрошення контрагента до угоди»

Серія 5 – «Підписання документів»

Участь у курсі взяв директор [DEALS](#) Олександр Вернигора.

Безкоштовно пройти курс:

<https://business.diia.gov.ua/courses/elektronnij-dokumentoobig-dla-pidpriemciv> (Мінцифра допоможе бізнесу запровадити електронний документообіг // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-dopomozhe-biznesu-zaprovaditi-elektronnij-dokumentoobig>. – 2021. – 22.04).

Одна з пріоритетних цілей Мінцифри – «Україна в ТОП-20 рейтингу Індексу е-участі ООН» у 2022 році. Це стане можливим завдяки скоординованій роботі Комітету цифрової трансформації, ЦОВВ, експертної спільноти та інших стейкхолдерів.

Основне завдання Мінцифри в цьому напрямку – створити національну платформу е-демократії Взаємодія. Це єдиний майданчик для комунікації органів виконавчої влади з громадянами, громадськими організаціями та творчими спілками.

На брифінгу за підсумками комітетських слухань на тему: «Електронна демократія в Україні – дорожня мапа для цілі – Україна у топ-20 країн з розвитком електронної демократії» визначили найближчі кроки Мінцифри:

Законодавчо врегулювати сферу е-демократії.

Створити та запустити перший функціонал платформи Взаємодія: (1) публічні звіти топ-чиновників, (2) контакти органів виконавчої влади та інша урядова інформація (3) експертиза діяльності органів виконавчої влади, (4) конкурси проектів інститутів громадянського суспільства.

Залучити громадських експертів до роботи над наступним функціоналом платформи Взаємодія: публічні консультації, е-петиції та е-звернення.

Співпрацювати з Державною службою статистики та експертною спільнотою для того, щоб налагодити збір офіційної державної статистики щодо інструментів е-демократії.

«Основна наша задача – зробити інструменти електронної участі в Україні відкритими, доступними та зручними. А взаємодію влади та громадян ефективною та безбар'єрною. Тільки спільна та злагоджена робота всіх дотичних центральних органів виконавчої влади, експертної спільноти та Парламенту зможе допомогти Україні потрапити до ТОП-20 країн рейтингу Індексу е-участі ООН», – підкреслила **заступниця міністра цифрової трансформації Людмила Рабчинська** (*Як Україна планує потрапити до топ-20 рейтингу е-участі ООН вже наступного року?* // <https://thedigital.gov.ua/news/yak-ukraina-planue-potrapiti-do-top-20-reytingu-e-uchasti-oon-vzhe-nastupnogo-roku>. – 2021. – 15.04).

Мінцифра створює будівельні онлайн-послуги, які борються з корупцією. В електронній системі будівництва з'явилася нова функція, яка захистить від незаконного використання документів атестованих осіб. Вона суттєво ускладнить схему легалізації незаконних забудов.

Для реформування будівельної галузі вже запущено Єдину державну електронну систему в сфері будівництва (ЄДЕССБ). Зокрема, автоматизовані послуги на порталі Дія для об'єктів класу СС1, пов'язані з початком будівництва та введенням в експлуатацію. Впровадження онлайн-сервісів у сфері будівництва дозволяє зменшити хабарництво на 734 млн грн на рік.

Тепер у е-системі будівництва атестовані особи отримуватимуть сповіщення на e-mail, коли їхні дані подаватимуть в органи ДАБК. Протягом п'яти днів буде можливість спростувати, що вони мають відношення до цієї забудови. Це автоматично зупинить реєстрацію документів.

Це суттєво ускладнить схему легалізації незаконних забудов, коли при поданні документів у органи ДАБК недобросовісні забудовники використовували дані фахівців, які не мали ніякого відношення до об'єкта будівництва. Такі випадки завдавали шкоди репутації спеціалістів, але й могли закінчитись значними штрафами, якщо під час перевірок на цих об'єктах знаходили порушення.

Ця функція доступна для всіх користувачів, які мають робоче місце атестованої особи в особистому кабінеті користувача. У разі відсутності доступу до вказаного функціоналу необхідно пройти верифікацію в саморегульованій організації. Детальніше про процес верифікації [за посиланням](#).

Щоб налаштувати ці сповіщення, фахівцям достатньо зайти в Єдину державну електронну систему будівництва під своїм електронним цифровим підписом та залишити свій контактний e-mail.

Мінцифра продовжує працювати над зручними автоматичними послугами без чиновників та третіх осіб, які борються з корупцією, є перешкодою для незаконних дій та бережуть час українців. У цьому напрямку працюємо разом з Мінрегіоном, Урядом та парламентом.

Єдина державна електронна система у сфері будівництва розроблена в межах USAID/UK aid проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» у співпраці Міністерства цифрової трансформації та Міністерства розвитку громад та територій (*Нова функція сповіщень в е-системі будівництва захистить від незаконного використання документів атестованих осіб // <https://thedigital.gov.ua/news/nova-funktsiya-spovishchen-v-e-sistemi-budivnitstva-zakhistit-vid-nezakonnogo-vikoristannya-dokumentiv-atestovanih-osib>. – 2021. – 14.04).*

Мінцифра разом з МОН та ГС «Освіторія» запустить мобільний застосунок «Всеукраїнська школа онлайн» у 2021 році.

Пандемія змінила весь світ – дала поштовх стрімкій цифровізації усіх сфер. А дистанційне навчання – нова реальність для учнів, студентів та вчителів не лише в Україні. Саме тому Мінцифра цифровізує максимум послуг – тепер отримати всі необхідні знання можна онлайн.

Після створення онлайн-платформи «Всеукраїнська школа онлайн», Мінцифра разом з МОН та ГС «Освіторія» планують запуснути ще й мобільний застосунок. Тепер відеоуроки, тести та матеріали з 18 шкільних предметів будуть доступними в кілька кліків.

Про це розповів **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров** під час інтерв'ю виданню КП в Україні.

[Всеукраїнська школа онлайн](#) забезпечує кожному учневі та вчителю в Україні рівний, вільний і безкоштовний доступ до якісного навчального контенту. Нею користуються вже майже 155 тисяч школярів, учнів та батьків. А в 2021 році «Всеукраїнська школа онлайн» стане доступною й у мобільному застосунку.

«У найближчий рік ми плануємо оцифрувати програму для середньої та старшої шкіл (5-11 класи) з основних предметів. Вони з'являються в режимі реального часу – нові уроки щотижня. Серед амбіційних планів – підключення 6 тисяч об'єктів соціальної інфраструктури до швидкісного інтернету, в тому числі й усі школи. Потрібно ввести новий предмет про цифрову грамотність або інтегрувати його в інформатику. Якщо раніше популяризували технології, тепер потрібно навчити дітей з 1-го класу правильно ними користуватися», – зазначив Михайло Федоров.

Діти зможуть користуватися як платформою, так і мобільним застосунком для навчання під час карантину, а також для ознайомлення з темою, яку пропустили у школі через відсутність або з інших причин. Для вчителів розроблені рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи.

Питання цифрової грамотності є актуальним як ніколи, зважаючи на стрімку цифровізацію світу. У минулому році на порталі Дія. Цифрова освіта Мінцифра запустила курс для вчителів, який навчав використовувати різні безкоштовні рішення для навчання школярів. Він став одним із найпопулярніших на освітній платформі – курс пройшли більше 30 тисяч учителів.

А сьогодні відбудеться презентація розширення функціоналу електронної платформи [Всеукраїнська школа онлайн](#). Для того, щоб кожен учитель міг ефективніше організувати процес дистанційного та змішаного навчання, на допомогу прийде «Кабінет вчителя ВШО». Це новий важливий інструмент, що допоможе зробити процес онлайн-навчання якіснішим. За допомогою кабінету вчитель відстежуватиме успішність кожного учня та влаштовуватиме дискусії.

Над розробкою Всеукраїнської школи онлайн, її контентом та функціоналом командно працюють Міністерство освіти і науки України, Міністерство цифрової трансформації, Український інститут розвитку освіти

та ГС «Освіторія». Кабінет учителя та додаток запускаються за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» (*Михайло Федоров: Цього року оцифруємо програму для середньої та старшої шкіл і запустимо застосунок «Всеукраїнська школа онлайн» // <https://thedigital.gov.ua/news/mikhailo-fedorov-tsogo-roku-otsifruemo-programu-dlya-serednoi-ta-starshoi-shkil-i-zapustimo-zastosunok-vseukrainska-shkola-onlayn>. – 2021. – 08.04).*

Фонд Східна Європа представив нову Освітню онлайн-платформу Zrozumilo! Вона пропонує безкоштовні онлайн-курси для представників громадського сектору, органів державної та місцевої влади, освітян, студентства і молоді та загалом усіх, хто зацікавлений у саморозвитку та здобутті якісних знань.

Платформа Zrozumilo! створена Фондом наприкінці 2020 року на вимогу часу, адже із початком пандемії COVID-19 всю програмну активність організації довелося перевести в онлайн. Проте у Фонді швидко збагнули, що його освітні продукти можуть зацікавити значно ширшу аудиторію.

«У своїх курсах ми ділимось експертизою, набутою Фондом за більш як десятирічну історію реалізації суспільно важливих ініціатив. А це – питання розвитку парламентаризму, електронного урядування, інструментів прямої участі, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток соціального підприємництва, громадянського суспільства, енергоефективність тощо», – зазначив **президент Фонду Східна Європа Віктор Лях**.

Зараз на платформі можна пройти такі курси: «Соціальне шкільне підприємництво» (для освітян), «На варті інтересів бізнесу», «Електронна демократія», «Мандати міжнародних парламентських організацій», «Регламент Верховної Ради України», «Діяльність народного депутата України». До розроблення навчальних матеріалів долучились провідні експерти галузей та міжнародні партнери, а перелік курсів оновлюється чи не щотижня.

Кожен курс містить відеолекції, презентації та необхідні для засвоєння теми текстові матеріали. Після успішного проходження фінального тесту кожен слухач отримує сертифікат. Деякі курси містять кредити ЄКТС, які можна зарахувати як підвищення кваліфікації.

Фонд Східна Європа вже заручився низкою партнерств задля розвитку власної освітньої платформи. Так, досягнуті домовленості про співпрацю та укладено меморандуми з Національним агентством України з питань державної служби та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка. А 10 березня 2021 року – із Міністерством цифрової трансформації України.

Фонд відкритий до співпраці: на платформі можуть бути розміщені онлайн-курси сторонніх організацій. Плюс – Фонд може надавати підтримку зі створення онлайн-курсів «з нуля» під потреби заявників. Із питань

співробітництва можна звертатись на пошту info@zrozumilo.in.ua до Марини Терещук.

Зареєструватись на Освітній онлайн-платформі Zrozumilo! можна за посиланням: <https://zrozumilo.in.ua> *(Фонд Східна Європа запусив безкоштовну Освітню онлайн-платформу Zrozumilo! // <https://gurt.org.ua/news/informator/67995>. – 2021. – 07.04).*

Як повідомляє пресслужба Мінінфраструктури, в Україні планують запровадити єдиний електронний проїзний квиток для усього муніципального транспорту – автобусів, трамваїв, тролейбусів тощо.

Очікується, що пасажери зможуть оплачувати проїзд у громадському транспорті та пересісти з одного виду транспорту на інший за допомогою лише одного квитка.

За словами **заступника Міністра інфраструктури Дмитра Живицького**, е-квиток дозволить комунальним та приватним перевізникам визначити точні тарифи, що зменшать витрати на персонал. Також він зазначив, що е-квиток відкриє нові можливості для інвестицій у галузь інфраструктури України.

Генеральний директор ДП «ГЦЦК» Володимир Набоков підкреслив, що це проєкт принесе цілу низку змін:

- зросте туристична привабливість та комфорт;
- підвищиться ефективність громадського транспорту та оптимізація руху;
- зросте комфорт міської інфраструктури та якість послуг громадського транспорту;
- з'явиться повна прозорість для перевізників.

«Ми перейняли позитивний досвід інших країн світу та активно впроваджуємо його в Україні. Тому спільно з Мінінфраструктури пропонуємо технологічну та організаційну підтримку для впровадження електронного квитка в територіальних громадах та містах України».

Очікується, що вже протягом цього місяця запуснуть систему у Маріуполі, після чого е-квиток поступово з'являтиметься у всіх містах України *(Станіслав Троянов Презентували єдиний е-квиток для муніципального транспорту України // <https://nachasi.com/2021/04/07/e-ticket-transport-ukraine>. – 2021. – 07.04).*

Регіональні ініціативи

Мінцифра активно сприяє цифровізації регіонів й допомагає модернізувати українські міста. Чернівецька міська рада затвердила концепцію «Smart City Чернівці 2025» – сучасну модель управління містом, що базується на впровадженні новітніх технологій.

Це ще один крок на шляху до побудови найзручнішої країни з доступними сервісами для кожного.

Концепція «Smart City Чернівці 2025» передбачає розвиток міста за кількома ключовими напрямками. Серед них: використання технологій для ефективного управління містом, залучення громади до прийняття рішень, підвищення якості життя, розвиток інфраструктури. Серед основних пріоритетів – житлово-комунальне господарство, безпека і транспорт, е-медицина, відкрите урядування та електронна демократія.

Активне використання сучасних інноваційних технологій, зокрема елементів штучного інтелекту, зробить процеси більш прозорими й ефективними.

У планах:

Запровадження е-урядування містом та сучасної системи надання послуг.

Використання відкритих даних, хмарних обчислень та аналітичних систем.

Залучення інноваційних підприємців, громадськості та представників IT-спільноти до розроблення нових підходів до надання послуг.

Впровадження картки чернівчанина – багатофункціональної електронної пластикової картки.

Розробку нових мобільних застосунків для зручності надання сервісів.

Реалізація концепції «Smart City Чернівці 2025» підвищить загальний рівень якості життя мешканців міста. Створиться інноваційне середовище, яке забезпечить сприятливі умови для бізнесу та залучення інвестицій, запрацює сучасна система надання послуг ***(Цифрова трансформація Чернівців – затверджено концепцію Smart City до 2025 року // <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-chernivtsiv-zatverdzheno-kontseptsiyu-smart-city-do-2025-roku>. – 2021. – 14.04).***

Кременчуцькі породіллі можуть оформити адміністративні послуги безпосередньо у пологовому будинку.

Про це повідомила пресслужба міськвиконкому.

Така можливість з'явилася завдяки програмі «єМалятко», яка розпочала діяти в пологовому будинку, та спеціальному обладнанню, що в заклад охорони здоров'я міста на безоплатній основі надійшло по лінії Міністерства цифрової трансформації України.

Відтер батькам новонароджених діточок при виписці з закладу надаються 6 послуг: державна реєстрація народження дитини та її походження; присвоєння дитині податкового номера; внесення даних про дитину до державного демографічного реєстру; внесення даних про дитину до реєстру пацієнтів; призначення допомоги при народженні дитини та призначення допомоги багатодітним родинам.

Послуги «єМалятко» також можна отримати, звернувшись до Центра надання адміністративних послуг Кременчука (*Послуги «єМалятко»: 6 послуг породіллі можуть оформити в Кременчуцькому пологовому будинку // <https://kg.ua/news/poslugi-iemalyatko-6-poslug-porodilli-mozhut-oformiti-v-kremenchuckomu-pologovomu-budinku>. – 2021. – 07.04).*

У міськраді Чернівців три відділи об'єднали в один структурний підрозділ, який займатиметься комунікаціями, зовнішніми зв'язками та е-урядуванням.

Про це йдеться на сайті Чернівецької міськради. Так, 6 квітня 2021 року утворено управління комунікацій, зовнішніх зв'язків та електронного урядування міської ради. Дане управління перейняло на себе функції трьох попередньо ліквідованих відділів, а саме: відділу міжнародних відносин, інформації та зв'язків з громадськістю, відділу звернень громадян та відділу комп'ютерно-технічного забезпечення.

Відповідно до Розпорядження міського голови від 06.04.2021 р. начальником управління призначено Павла Катеринчука (*Соломія Ярова У Чернівецькій міськраді створено новий структурний підрозділ // <https://www.0372.ua/news/3070285/u-cerniveckij-miskradi-stvoreno-novij-strukturnij-pidrozdil>. – 2021. – 07.04).*

Експертний погляд

Лаурі Хаав, керуючий директор e-Residency Естонії:

Цифровізація в Україні триває. Мінцифра розширює можливості застосування «Дія» і все більше документів можна отримати онлайн. Попри перестороги експертів щодо захисту даних користувачів державні установи, зокрема через пандемію переходять на електронний документообіг. Одним із прикладів такого переходу для України стала Естонія, що вже тривалий час успішно [працює](#) з е-документами.

Коли Україна дійсно стане безпаперовою і як це може бути втілено на практиці, розповів Mind керуючий директор e-Residency Естонії Лаурі Хаав.

Докладніше про можливості застосування е-документів Mind розповідав у матеріалі [«Буква в «цифрі»: яким чином в Україні працює електронний документообіг»](#)

Наприкінці 2020 року в Індії активісти [змусили](#) суди частково перейти до безпаперовості. З 1 квітня вони друкуватимуть справи з обох боків і меншим шрифтом, формат паперу зменшать до А4, а матеріали справи вивчатимуть в електронному вигляді. За прогнозами, цей крок збереже майже 3000 дерев на рік.

Світ дедалі частіше уникає паперу. Екологічна свідомість – ще один рушій змін. Саме після 2 років активістського тиску індійські суди зрушили в цифровому напрямі. А все тому, що паперова промисловість [посідає](#) 4-те місце у списку найбільших виробників парникових газів.

Ще одна причина, яка зменшує споживання паперу – світова пандемія COVID-19. 2020 року в США продажі паперу для друку [скоротилися](#) на третину. Аналітики пов'язують це, зокрема, зі збільшенням кількості співробітників, що працюють вдома.

Україна також переходить у цифровий режим. 2020 року вона піднялася на 20 позицій у рейтингу цифрової трансформації, [посівши](#) 46-те місце зі 193. Серед здобутків: запрацював сервіс «Малюток», яким [скористалися](#) 43 000 молодих батьків. Приблизно [кожен шостий](#) новонароджений був зареєстрований онлайн; запустили застосунок і портал «Дія», оцифрували 50 держпослуг, спростили умови для відкриття бізнесу.

До 2022 року Мінцифра прагне потрапити у двадцятку світового рейтингу з цифрового урядування. Для цього цього року планують запустити сервіси [е-лікарняного](#), [е-прописки](#) та навіть [платформу для е-демократії](#). Чи приведе це Україну до повної безпаперовості й до яких рішень у цифровізації вдалася Естонія – розповідаємо в матеріалі.

Законотворчість

Український проєкт нового виборчого кодексу розглядали 5 років. Він міститься на понад 420 сторінках, і саме до нього законотворці додали рекордну кількість правок – 4568. Понад 10 правок на одну сторінку.

Законотворчість в Україні – дуже паперовитратна справа. Кожен законопроект видрукують для опрацювання депутатами та профільними комітетами, потім видрукують разом із правками, і так по колу.

Але зрушення є: з 2019 року Кабінет Міністрів України [затвердив](#) перехід на електронний документообіг. Раніше, 2016-го, уряд почав «листуватися» з Верховною Радою в онлайн-режимі. На обмін документацією між двома інституціями раніше щороку [йшло](#) 300 млн грн, купа часу та тонни паперу.

Юстиція

Цифрові дані не лише скорочують споживання паперу, як це відбувається в Індії. Вони також полегшують роботу поліції та працівникам судів. У США, наприклад, за допомогою штучного інтелекту судді мають змогу [спрогнозувати](#) ймовірність рецидиву в засуджених, а поліцейські – передбачити потенційні злочини на конкретній ділянці. Тим часом в Естонії [розробляють](#) робота-суддю, який на основі аналізу матеріалів провадження зможе вирішувати суперечки до 7000 євро. Якщо сторони будуть незадоволені рішенням, вони зможуть подати на апеляцію, і справа перейде до судді-людини.

Світовий досвід цифрового суду свідчить – щоб технологічні рішення працювали, необхідно підкріплювати їх нормативними актами.

В Естонії суди на карантині працювали онлайн, вдавшись до відеозасідань. Водночас можливість відеозв'язку [додали](#) в законодавство. І робота судів не зазнала суттєвих змін навіть у пандемію.

Повний перехід держави в цифру – це цілком реально за умови комплексних рішень. Сьогодні оцифровані системи мають і кращу безпеку даних. Наприклад, на відміну від паперового цифровий підпис майже неможливо підробити.

А ще цифрові сервіси – це економія часу. Наприклад, [для держслужбовців](#) – до 8 годин роботи на одного працівника щомісяця. Додатковий вихідний день як несподіваний подарунок цифровізації. А завдяки цифровому суспільству естонці щороку економлять 844 роки, що точно робить цифрові сервіси cost-efficient.

Бухгалтерія та бізнес

Естонія відома як перша цифрова країна. Оцифрували всі державні сервіси ще в нульових. Ба більше, згодом система почала приносити користь не лише естонцям. Коли громадяни [отримали змогу](#) відкривати власний бізнес онлайн, що в 14 разів швидше, ніж офлайн, іноземці здобули можливість за 20 хвилин реєструватися на отримання естонської e-Residency, що дає можливість виходу до ЄП або на ринок ЄС, вести бізнес на 100 % незалежно від місця перебування і зменшити як бюрократичне навантаження, так і операційні витрати.

Як Естонії це вдалося? Процес був комплексним, але якщо спростити, то складався з 3 кроків – естонці впровадили у всіх сервісах цифровий підпис,

оцифрували всі бази даних та зв'язали їх у програмі x-Road (система обміну інформацією, побудована на блокчейн-технології).

Коли завершиться процес тестування схожого сервісу, що в Україні зветься «Трембіта», – поки невідомо. Але цифровий підпис в Україні вже працює. Його можуть отримати як пересічні громадяни, так і підприємці. До того ж ЕЦП «зрівняли в правах» із підписом від руки. Саме завдяки е-підпису став можливим і сервіс електронного документообігу «Вчасно» – для бізнесу, і цифрові держпослуги – для громадян.

Закордонний досвід добре ілюструє ту економію, що забезпечує повноцінне функціонування е-підпису. Наприклад, за допомогою нього Університет Тарту щомісяця економить майже 13 000 євро. Цікаво, що майже 10 з них – це робочий час працівників вишу, а решта суми – видатки на папір та поштові послуги.

Наприклад, коли одна з найбільших українських поштових компаній повністю перейшла на е-документообіг, вона заощадила понад 4500 робочих годин. Крім того, це береже дерева й навколишнє середовище. А ще – відкриває шлях до застосування штучного інтелекту, що здатний ще більше автоматизувати й оптимізувати процеси чи то в держслужбі, чи то у бізнесі.

Перший крок України до безпаперовості стався 2017 року – коли цифровий підпис визнали оригіналом. Ми раді бачити, що Україна робить великі кроки у діджитал-трансформації та підтримуємо українських колег у цих змінах та руху до одного з цифрових суспільств у світі (*Безпаперова Україна: коли станеться глобальний перехід у цифру // <https://mind.ua/openmind/20224543-bezpaperova-ukrayina-koli-stanetsya-globalnij-perehid-u-cifru>. – 2021. – 16.04*).

Блоги та соціальні мережі

Jaanika Merilo:

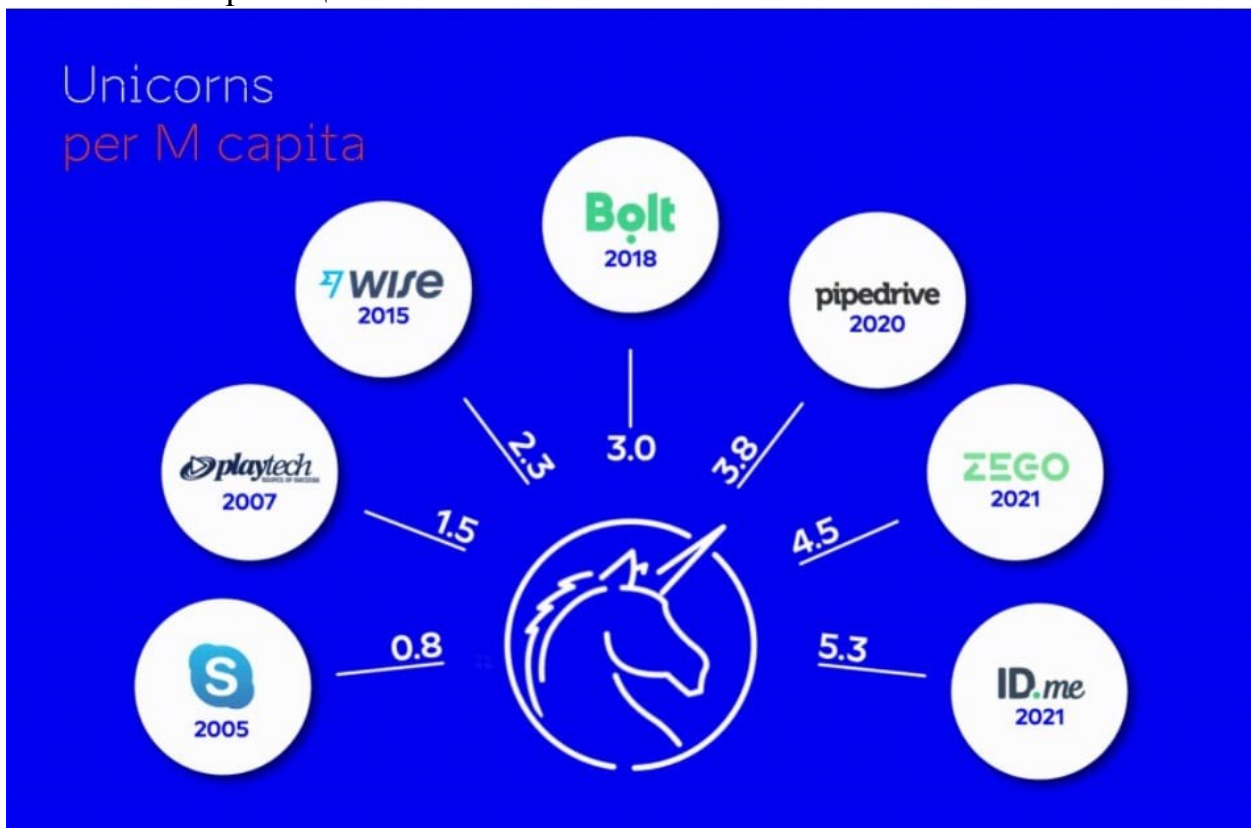
7 единорогов маленькой Эстонии

Что-то Эстония делает очень правильно в развитии ИТ и стартапов.

В стране с 1,3 миллионами жителей уже 7 единорогов или компаний с более чем 1 миллиардов долларов рыночной стоимостью. (на картинке «доля Эстонии в стоимости»)

- Skype основали в 2003 году, стал единорогом в 2005
- Playtech основали в 1999 году, стал единорогом в 2007
- [Wise.com](#) (Transferwise) основали в 2010 году, стал единорогом в 2015
- Bolt основали в 2013 году, стал единорогом в 2018
- Pipedrive основали в 2010 году, стал единорогом в 2020
- Zego основали в 2016 году, стал единорогом в 2021
- ID.me основали в 2010 году, стал единорогом в 2020

Стартапы сгенерировали оборот в 782 миллионов евро с годовым приростом в 43 %. В стартапах работали 6072 сотрудников и заплатили 97 миллионов евро соц налога.

(<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 28.04).

Юрій Назаров, координатор ініціативи SMARTCITY.UA, голова комітету Смарт Сіті Громадської Ради при Міністерстві цифрової трансформації України:

Пандемія та локдауни внесли свої корективи в освітній процес у світі та в Україні зокрема. Більше того, у нашій країні це питання стало максимально гостро, оскільки вже фактично рік школярі, у більшості своїй, обходяться домашніми завданнями у Viber, тоді як прогресивні держави максимально адаптувалися до нових умов та запропонували своїм учням та студентам рішення, які базуються на новітніх цифрових рішеннях та освітніх платформах.

В Україні smart рішення реалізують хіба що окремі приватні школи, вузи чи громадські ініціативи, на кшталт Smart City Hub, Smart University та ін. Однак, це не впливає глобально на рівень української освіти у кризовий період. Так само, як не здатен змінити ситуацію високий рівень педагогічної майстерності окремих викладачів. Так, є блискучі практики, але, з іншої сторони, якщо ми почитаємо переписки в чатах чи групах батьків школярів, ми побачимо повний безлад.

І причина тут на виду – у більшості учнів і педагогів часто елементарно не вистачає технічного забезпечення, а іноді й знань, щоб реалізувати усі можливості дистанційного навчального процесу.

При чому за рік адаптивного карантину у цій ситуації майже нічого не змінилося. І коли сьогодні Україна знову отримала чергову хвилю жорстких локдаунів, дистанційна освіта продовжує обмежуватися шкільними завданнями в Viber та Zoom-конференціями для студентів.

У той же час, не треба далеко ходити, в Естонії, країні цифрового чуда ще з 2008 року діє система eKool – дигітальне освітнє середовище, яке працює у кожній школі країни. Це інформаційна система, у якій містяться усі дані, пов'язані з навчанням, та відбувається взаємодія усіх учасників навчального процесу – учнів, батьків, вчителів і адміністрації.

Більше того, пандемія ще більше прискорила цифровізацію учбового процесу в цій країні. А саме, освітяни почали глибоко співробітничати у цьому напрямку з корпораціями та компаніями Естонії. Великі компанії та освітні портали допомагають представникам освіти створювати контент та поширювати його за допомогою освітніх платформ.

І подібний симбіоз відбувається не тільки у нашого близького сусіда, але й в інших країнах. Наприклад, у Великобританії до цього процесу залучають навіть BBC.

Експерти прогнозують, що такий формат буде ставати все більш популярним, оскільки цифрова трансформація відбувається дуже швидко, й технології стають невід'ємним інструментом навчання. Наразі мова вже йде не просто про оволодіння технологіями, а про цифрову грамотність. Саме на таких «грамотних» фахівців розраховують держави у майбутньому. В зв'язку з чим даним питанням необхідно приділяти особливу увагу. І Україна в цьому відношенні – не виняток.

Хочемо ми того чи ні, в процесі вдосконалення національної освіти з кожним роком все більшу роль набувають сучасні технології, впровадження яких сприяє її модернізації та розвитку, а також підвищенню якості

підготовки майбутніх фахівців та зближенню освіти з наукою. І, як ми бачимо на прикладі інших держав, такі технології багато в чому вимагають перегляду існуючих підходів до освітньої діяльності.

Які ж кроки має зробити Україні, щоб повноцінно влитися у процес цифровізації освітніх процесів, який відбувається у світі?

По-перше, у нас повинен бути послідовний план впровадження змін або, іншими словами, покроковий план дигіталізації. Що саме нам потрібно? Які технічні потужності? Який бюджет? Який ми маємо рівень потреб? Усі ці запитання мають бути в переліку вже знайдених відповідей.

По-друге, ми маємо розвивати матеріальну інфраструктуру. Це передбачає будівництво дата-центрів, появу нових каналів зв'язку і пристроїв для використання цифрових навчально-методологічних матеріалів та ін. Я розумію, що багато хто традиційно скаже, що це дорого та в наших сьогоднішніх умовах неможливо. Але часи змінюються, в Україні з'явилися релевантні та відносно недорогі ІТ-рішення. А завдяки реформі децентралізації та фінансовій автономії школи мають все більше можливостей для цифровізації освіти, і не тільки в столиці, але й в регіонах.

По-третє, нам необхідно впроваджувати цифрові програми. Іншими словами, створювати, тестувати і застосовувати навчально-методичні матеріали з використанням технологій машинного навчання, штучного інтелекту та ін.

По-четверте, ми маємо продовжувати розвивати онлайн-навчання та поступово відмовлятися від паперових носіїв інформації.

Паралельно в Україні потрібно розробляти нові системи управління навчанням. При дистанційному навчанні – це програми з адміністрування і контролю навчальних програм та курсів. Такі програми забезпечують рівний і вільний доступ учнів до знань, а також гнучкість навчання.

До речі, перші кроки у цьому напрямку вже зроблені. В цьому році Міністерство освіти і науки заявило про початок реалізації пілотного проекту зі встановлення в декілька школах безкоштовного програмного забезпечення для створення та ведення шкільних електронних журналів та щоденників. В міністерстві обіцяють, що після завершення випробувального етапу, державні е-журнали та е-щоденники стануть доступними всім українським школам на безоплатній основі.

Також дуже важливо для України підвищити навички викладачів у сфері цифрових технологій, а також проводити постійні курси та тренінги з цифровізації для викладачів шкіл та вузів усіх спеціальностей. Адже цифрова освіта для вчителів – один з найважливіших напрямків впровадження радикальних якісних змін у системі української освіти.

Таким чином, Україна ще має пройти відносно довгий шлях у напрямку цифровізації освіти, адже ми лише на його початку. Але головне при цьому не забувати, що саме поєднання розвитку трьох напрямів: організаційно-законодавчого, методичного та інфраструктурного дозволить нам досягти бажаного ефекту. І чим краще ми мобілізуємо роботу усіх зацікавлених

сторін у цих напрямках, тим швидше станемо частиною глобальних трансформацій, які відбуваються у світі (**Чи прискорила пандемія цифровізацію української освіти** // <https://blog.liga.net/user/yunazarov/article/39759>. – 2021. – 26.04).

Олександр Поліводський, адвокат, партнер Правничої Фірми «Софія», к.ю.н., доцент:

Частина перша. Договір без паперу: як функціонуватиме система?

Розвиток мережі Інтернет та застосування нових технологій надало додаткові можливості не тільки для обміну інформацією, але також для укладення договорів. Відповідно, зросло значення електронної форми договору, особливо щодо нерухомості (землі, квартир, будівель, споруд та їх частини), оскільки таке майно є суттєвим для будь-якого власника.

Як реагує законодавство України на нові умови? Яких змін у функціонуванні правової системи слід очікувати найближчим часом?

Відповіді на ці питання лежать у площині того, що є зараз та того, якими є тенденції розвитку законодавства, які рішення планується прийняти у цій сфері.

На сьогодні права на землю та іншу нерухомість виникають з моменту їх реєстрації у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (надалі – Державний реєстр прав), який ведеться державою в електронній формі. Права на землю можуть бути зареєстровані, за умови внесення такої земельної ділянки до Державного земельного кадастру. Останній також ведеться в електронній формі.

Договір або інший правочин є підставою реєстрації прав у Державному реєстрі прав. Такі документи до недавнього часу вчинялися виключно на папері у простій чи нотаріальній формі. Нотаріальному посвідченню підлягають договори купівлі-продажу нерухомості (згідно з ч. 1 ст. 657 ЦК України та ч. 1 ст. 132 ЗК України), а для оформлення користування (оренда, суперфіцій, емфітевзис та інші) за законом достатньо простої письмової форми, крім випадків, коли сторони вирішують вчинити такий договір з нотаріальним посвідченням.

За законом електронна форма договору прирівнюється до письмової (згідно ч.1 ст. 205 ЦК України). Письмовим визнається також договір, що укладений за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку (ч.1 ст. 207 ЦК України). Допускається проставлення аналога власноручного підпису (факсиміле чи ін.) у встановлених законом випадках або за згодою сторін (ч.3 ст. 207 ЦК України).

Існує спеціальне законодавство, що стосується електронного документообігу, зокрема Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг», а також Закон України «Про електронну комерцію», який містить терміни «електронний договір» та «електронний правочин» (п. 5 та 7 ч. 1 ст. 3). Зокрема електронний договір визначається як

домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній формі.

Крім того, положення Закону України «Про електронні довірчі послуги» містять положення про електронний підпис та електронну ідентифікацію особи при накладанні електронного підпису. Так, згідно п. 12) ч. 1. ст. 1 цього закону електронний підпис – електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис. Цим же законом передбачено можливість проставлення кваліфікованого електронного підпису – це удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа (п. 12 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про електронну комерцію»). Кваліфікований електронний підпис використовує додаткові, порівняно з «простим» електронним підписом технічні засоби для ідентифікації особи.

Іншими словами, юридичній або фізичній особі за допомогою програмних засобів та паролів надається можливість отримати засіб електронної ідентифікації (носії інформації) для проставлення електронного підпису чи печатки на документах. Метою таких засобів є ідентифікація особи при накладанні підпису. При цьому проставлення таких підписів здійснюється на документах, що існують у електронній формі у вигляді текстового файлу. Все це забезпечує технічну гарантію незмінності таких документів після проставлення електронного підпису чи електронної печатки. За таких умов забезпечується технічна можливість перевірки підпису та печатки будь-ким, хто отримав підписаний документ у такому вигляді. Така перевірка можлива через [сайт Центрального засвідчувального органу Міністерства цифрової трансформації України](#). Ці юридичні та технічні засоби існують вже сьогодні.

Разом з тим, у недалекому майбутньому очікуються зміни. Передбачається, що здійснення окремих реєстраційних дій буде провадитися без участі державного реєстратора, виключно в електронній формі (згідно п. 658 Плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік, що затверджений розпорядженням Кабміну від 9 вересня 2020 р.). Наразі ця позиція не реалізована, однак варто розраховувати, що це може статися дуже скоро.

У іншому документі (Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 р. від 17 січня 2018 р.) передбачається стимулювати розвиток цифрових державних платформ, заохочення споживання та використання цифрових технологій, вказується на необхідність підвищення рівня довіри та безпеки при використанні цифрових технологій.

Проект закону № 4338 серед іншого пропонує безпаперовий формат ведення реєстраційних справ операцій з нерухомістю. Не виключено, що такі пропозиції будуть прийняті незабаром.

Слід зважати, що Україна у такому поступі не є лідером в світі. Міжнародне законодавство та законодавство ЄС містить ряд положень, що стосуються розвитку цієї сфери. Так, **ЄС прийняв ряд документів, що стосуються порушеного питання**, ось основні з них:

- Регламент ЄС №910/2014 від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій в межах внутрішнього ринку;

- Директива ЄС 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради про електронну комерцію від 8 червня 2000 р.;

- Директива ЄС № 2002/22/ЄС від 7 березня 2002 року про універсальні послуги;

- Директива ЄС № 2002/58/ЄС про конфіденційність та електронних засобів зв'язку;

- Директива ЄС № 97/7/ЄС «Про захист прав споживачів в дистанційних контрактах» від 20 травня 1997 р. та інші.

Вочевидь, Україна буде слідувати таким тенденціям в розвитку передових технологій.

ВИСНОВКИ

З наведеного слідує наступне:

1) слід очікувати, що значення електронної форми договору у правозастосовній практиці буде збільшуватися;

2) оскільки значна частина правочинів щодо земельних ділянок та іншої нерухомості не потребує нотаріальної форми (оренда, емфітевзис, суперфіцій тощо), то можна передбачити, що застосування електронної форми при їх укладенні буде розширюватися;

3) варто очікувати, що в недалекому майбутньому окремі реєстраційні дії будуть здійснюватися без участі державного реєстратора за допомогою використання електронної форми заяв, звернень, правочинів;

4) вочевидь, Державний реєстр прав, Державний земельний кадастр, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань невдовзі буде переведено в безпаперову форму роботи. Звичні реєстраційні справи з папкою документів невдовзі перестануть існувати у паперовій формі.

Зростання значення електронної форми договору вимагатиме обізнаності громадян не тільки щодо технічних аспектів, однак так само щодо законодавства, яке стосується порушеної теми, чому вже зараз варто приділяти увагу.

Разом з тим, слід зважати на ризики, що несуть нові технології, їх слід передбачити та упередити. До нових реалій варто готуватися як законодавцю, так і бізнесу, громадянам та суспільству, а також судам та іншим державним органам. Слід вже зараз вжити заходів для усунення відповідних юридичних та технічних ризиків, для використання таких документів як доказів на практиці як підтвердження вчинення договору, у тому числі при розгляді судових спорів.

Про зміст таких ризиків та проблемні питання їх подолання йтиметься у наступних публікаціях цього блогу.

То ж, прогрес не зупинити, далі буде... *(Електронний договір щодо землі та іншої нерухомості. Виклики діджиталізації // <https://blog.liga.net/user/opolivodskyi/article/39692>. – 2021. – 19.04).*

Оксана Потапенко, директор з розвитку та комунікацій, AuxBridge:

Цифрова трансформація нашої країни йде повним ходом. Але поки що синергії між центром і регіонами немає...

Цифрова трансформація нашої країни йде повним ходом. Я як громадянка дуже радію новим можливостям та зручностям, які дарує цифра. Проте як професіонал, який вже не перший рік несе мудрість цифрового управління в громади, маю певне занепокоєння щодо того, що в цій площині відбувається в регіонах. І ось чому.

1. Вся історія з ЦНАПами. Сама ідея цифровізувати, а отже спростити отримання якомога більшої кількості послуг, прекрасна. Держава мусить це зробити. Але що це дає місту або селищу з точки зору управління? Чи зможе голова громади скористатися інформацією по наданих послугах для прийняття управлінських рішень? Ні, якщо ця інформація є відірваною від загальної картини всіх процесів, які відбуваються в громаді. А вона буде відірваною, якщо локальні адмінпослуги будуть лише у сфері компетенції ЦНАПів.

2. Е-демократія та смарт сіті. Ці поняття в нас сильно змішалися. До того ж про них говорять одні й ті самі люди (представники влади, громадських організацій). Не дивно, що на місцях мало хто здатен зрозуміти різницю. Тим більше коли і е-демократія, і смарт сіті – це, зокрема, про комунікацію з мешканцями, онлайн інструменти, прозорість тощо. Додайте ще і брак досвіду та розуміння, навіщо це все потрібно, й зрозумієте, що е-петиції – для багатьох вже приклад смарт сіті.

Особисто для мене е-демократія – це взагалі штука абстрактна. Ні, я обома руками прозорість та підзвітність влади й за взаємодію органів влади та громадян. Але як вона допоможе розв'язувати побутові проблеми, скажімо, на моєму рідному Донбасі, – питання. А от розумне управління, зокрема, планування та використання обмежених ресурсів, здатне покращити життя тисяч людей і то швидко. До речі, і результати виміряти буде просто, й вони будуть дуже конкретними.

3. Донорська підтримка. Зараз висловлю, напевне, не саму популярну думку, але... Коштом іноземних держав ефективно цифровізувати власну неможливо. Використовувати ІТ-рішення для сприяння розвитку демократії/боротьби з корупцією – так. Але сподіватися, що прийде донор і дасть гроші на впровадження ефективних рішень для управління, не варто. Бо демократія – це про цінності західного світу, який, власне, і дає нам кошти. А розумне управління кому потрібно? Тільки нам самим.

Тут є ще один момент. Людська психологія. Все, що прийшло за принципом «на шару і оцет солодкий», використовуватися не буде. Й навіть докази шукати не потрібно: в більшості громад, де на ІТ-продукт з бюджету не використали ні копійчини, ці продукти або не використовуються взагалі, або використовуються мало. Але витрачання хоча б якихось коштів з місцевого бюджету – це вже шанс, що ІТ-рішення впроваджуватися буде, адже є відповідальність перед громадою.

Ну і зрештою... Громади дуже прагнули до самоврядування. Власне, реформа децентралізації – одна з найбільших у країні. Але місцеве самоврядування – це і про локальну діджиталізацію також. Впровадження ефективних рішень здатне допомогти цьому САМОВрядуванню та управлінню. Проте це зміни, до яких поки що, на жаль, у громадах не всі готові. Мало хто з керівництва громад готовий розібратися, взяти на себе відповідальність та, з рештою, почати робити ці зміни (*Чому я не в захваті від того, як відбувається діджиталізація наших громад // <https://blog.liga.net/user/opotapenko/article/39657>. – 2021. – 16.04*).

Алена Дегрик, генеральний директор ФК «Леогейминг Пей», CEO процессинговой компании LeoGaming:

Чем больше меняется мир под влиянием стресс-факторов, тем более важны технологии для их преодоления

В марте 2021 года Национальный совет по разведке США разместил аналитическую работу, на основе которой построил сценарии на 2040 год. Мне было интересно пробежаться по рисерчу, особенно по разделу технологий.

Согласно отчету, мир, который уже борется с глобальной пандемией и проблемами давно существующих систем, вряд ли получит значительное облегчение в ближайшие 20 лет. Вместо этого предсказывают, что институты, которые доминировали в глобальных событиях после окончания Второй мировой войны, будут постоянно напряжены, чтобы реагировать на «каскадные глобальные вызовы», включая изменение климата, болезни, финансовые кризисы и постоянно развивающиеся технологии. Эти вызовы будут неоднократно проверять устойчивость и адаптируемость сообществ, государств и международной системы, часто превышая возможности существующих моделей. Это также касается и новых разработок, которые могут стать катастрофическими.

Одна из наиболее серьезных проблем, указанных в отчете, – это изменение климата, которое, как ожидается, будет постепенно усиливаться в течение следующих двух десятилетий и проявится во всех странах в виде более высоких температур, повышения уровня моря и экстремальных погодных условий, таких как ураганы, торнадо и наводнения. Больше всего пострадают бедные и развивающиеся страны, а неспособность их правительств адаптироваться и реагировать может привести к новым волнам миграции.

Помогут ли нам технологии справиться с этими кризисами, или они только усугубят ситуацию? Сложно однозначно ответить на этот вопрос. Однако отчет по трендам прослеживает нить растущей тенденции стран реагировать на технологически продвинутый мир, отделяясь друг от друга. В течение следующих двух десятилетий темпы и влияние технологических достижений с большой вероятностью будут увеличиваться, трансформируя и улучшая человеческий опыт, предлагая потенциал для решения таких проблем, как старение, изменение климата и низкий рост производительности. Однако это создаст новую напряженность и сбои внутри и между обществами, отраслями и государствами. В следующие десятилетия будет наблюдаться усиление глобальной конкуренции за основные элементы превосходства, такие как таланты, знания и рынки, что потенциально приводит к появлению новых технологических лидеров или гегемоний.

К 2040 году в мире будет еще больше устройств, данных и взаимодействий, соединяя воедино все аспекты современной жизни и пересечение политических и социальных границ. Скорость развития и глобальный доступ обеспечат нациям, корпорациям и даже отдельным лицам доступ к услугам и ресурсам, когда-то предназначенных только для процветающих стран. Этот гипер связанный мир – будущее, которое уже начинает вырисовываться: сети нового поколения, повсеместные датчики сольются в глобальной системе с миллиардами подключенных устройств.

Конфиденциальность и анонимность могут исчезнуть по собственному желанию или правительственному мандату, так как все аспекты личной и профессиональной жизни отслеживаются глобальными сетями. Уровень преступлений, в частности тех, которые можно отслеживать с помощью цифрового видеонаблюдения, снизится. Потенциально возникнут новые формы дискриминации. В перспективе сверх-связанного мира будут стимулироваться дискуссии внутри и между государствами о преимуществах и рисках открытого подключения к сети. Глобальные сети становятся все более взаимосвязанными, это может привести к ликвидации закрытых систем и прервать попытки заблокировать свободный Интернет.

Технологическая отрасль, которая включает в себя и финтех, занимает первостепенное место в прогнозах на ближайшие 20 лет. Это очевидно, ведь технологии присутствуют как в ежедневных оплатах картой через густую сеть терминалов, банков и платежных систем, так и в медицине, военной сфере, СМИ и так далее. Я стою на стороне «хороших» технологий и поддерживаю их развитие, ведь когда-то человек точно научится пользоваться ими лишь из добрых побуждений! *(Роль технологий в сценариях развития до 2040 года от Национального совета по разведке США // <https://blog.liga.net/user/degrik/article/39654>. – 2021. – 16.04).*

Юрій Назаров, координатор ініціативи SMARTCITY.UA, голова комітету Смарт Сіті Громадської Ради при Міністерстві цифрової трансформації України:

Пандемія коронавірусу продемонструвала нагальну потребу форсувати цифровізацію охорони здоров'я.

Пандемія коронавірусу продемонструвала нагальну потребу форсувати цифровізацію охорони здоров'я. Адже по всьому світу пацієнти, як і покупці, в ситуації локдауну були різко обмежені в можливостях отримати ряд медичних послуг.

Так, за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), 68 % держав зіткнулися з перебоями у наданні медпослуг які, зокрема, включали моніторинг діабету, гіпертонії, скринінгу раку та інше. Така ситуація створила серйозну загрозу зростання смертності не лише від COVID-19, а від загострення важких хронічних захворювань, і змусила медичні установи нарощувати потужності та організовувати віддалені онлайн-консультації як пацієнтів, так і лікарів. Тобто, почала активно розвиватися телемедицина.

І це не є дивним – переведення частини послуг в дистанційний формат дозволяє розподілити навантаження і сфокусувати увагу лікарів на випадках, які дійсно вимагають особистого контакту з пацієнтом. Крім того, зведення до мінімуму «живих» контактів між лікарем і пацієнтом хоча б якось захищає обох від інфікування COVID-19.

Про актуалізацію телемедицини свідчить, до речі, і той факт, що багато країн у минулому році вжили екстрені заходи з ослаблення законодавства, що регулює дану галузь, та оперативно включили онлайн-консультації пацієнтів в страхові програми.

Як результат, у сферу телемедицини почали заходити масштабні інвестиції. Станом на початок 2021 року в світі функціонувало 250 телемедичних проєктів, а об'єм світового ринку телемедичних послуг, за даними аналітиків Global Market, минулого року склав \$45 млрд.

Проте цифровізація торкнулася не тільки технології лікування та попередження хвороб, але й процесу організації роботи медзакладів, систематизації процесів всередині. Сьогодні у світі медицини відбувається перехід від технологій першого покоління до наступного. Власники передових клінік вже давно зрозуміли, що організація роботи установи повинна ґрунтуватися на професійних медичних інформаційних системах (МІС), які автоматизують усі поточні бізнес-процеси – від розподілу талонів через реєстратуру, складання графіку роботи лікарів, ведення медичної карти пацієнта до складання фінансових звітів та інших важливих адміністративних задач.

Тому розробка МІС на сьогодні – це найбільш затребуваний напрямок роботи для ІТ фахівців. ІТ-компанії змагаються між собою та прагнуть створити найзручніші медичні інформаційні системи, встановити їх у якомога більшій кількості клінік, побудувати цифрові мережі, які об'єднують медичні заклади різних рівнів та ін.

А що ж відбувається у цей час в українській медицині? Так, завдяки медреформі ми також розпочали цифровізацію основних процесів у клініках. Ми встановили МІС спочатку у медзакладах первинної ланки, а минулого

року почали підключати «вторинку». Завдяки цьому українці отримали можливість записуватися до лікарів онлайн, а також заключати декларацію з сімейним лікарем, отримувати електронні рецепти та ін.

Але біда в тому, що усе це відбувається радше з примусу зверху, ніж за бажанням самих лікарів. Більшість із них досі не розуміє, навіщо їм потрібно витратити пів години на заповнення електронної медичної карти, навіщо кодувати діагнози та медичні інтервенції в електронній системі охорони здоров'я, навіщо виписувати електронні рецепти?

Спротив іде й зі сторони головних лікарів, адже медична інформаційна система – це, в першу чергу, звіти та аналітика для НСЗУ. А всі ж пам'ятають, як у нас не люблять відкрито працювати у медзакладах.

Багато питань й до самих МІС в Україні. Багато лікарів досі жаліються на незручний інтерфейс, постійні збої в роботі та численні баги, які вилазять при впровадженні нового функціоналу, який вимагає eHealth.

Візьмемо останній приклад, коли медичні інформаційні системи мали додати функціонал, який би дозволяв пацієнтам записатися на вакцинацію від коронавірусу, зокрема, через пацієнтський кабінет у МІС. Наскільки мені відомо, у перші дні з такими завданнями МІСам впоратися було дуже важко. Не впевнений, що і зараз ця система повністю налагоджена.

Окрема мова про вибір тієї чи іншої МІС клініками. У нас досі часто існують домовленості з місцевою владою про те, яка система буде працювати у регіоні. Те саме стосується й телемедицини. Практично жоден головний лікар не приймає рішення сам, чи підключити його медзаклад до цієї системи. Тим більше, якщо мова йде про розгортання в області телемедичної мережі. Як показує практика, таке можливо тільки за рішенням обласної влади та при додатковому фінансуванні з місцевого бюджету. Тобто, знову надважливе для держави питання віддано на відкуп громадам.

У той самий час, як я вже згадував, у провідних державах розвиток телемедицини підтримують на законодавчому рівні. При чому не роблять акцент, що цей напрямок медицини потрібно розвивати тільки для допомоги сільську населенню, як це люблять підкреслювати в Україні (у 2017 році ми навіть прийняли закон про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості), а навпаки позиціонують телемедицину як одну із найперспективніших сфер для розвитку та інвестицій.

Що ж, залишається тільки сподіватися, що до екосистеми електронної медицини доєднаються великі гравці медичного ринку, зокрема приватні клініки, і страхові компанії. І тоді, можливо, держава також включиться в цей процес – у лікарнях з'являться спеціальні програми для малорухомих громадян, у віддалених куточках країни встановлять спеціальні термінали та ін.

Ну і, маю надію, ІТ-розробники швидше виправлятимуть баги та розширять функціонал медичних інформаційних систем. Адже популярність цифрових рішень у медицині постійно росте, а чим більше аудиторія, тим

серйозніше вимоги до учасників ринку (*Цифровізація медичних послуг під час пандемії може врятувати життя* // <https://blog.liga.net/user/yunazarov/article/39636>. – 2021. – 15.04).

Дмитрий Осыка, руководитель IT и программы цифровой трансформации MODUS, ДТЭК:

Главное из саммита Всемирного экономического форума, посвященного управлению технологиями Global Technology Governance Summit 2021

В ближайшее десятилетие волна технологических решений коснется и трансформирует чуть ли не каждую сферу нашей жизни. Технологии могут как решить существующие проблемы, так и усилить их, а также создать новые. Поскольку технологии могут масштабировать как решения, так и проблемы, важно формировать справедливое и ответственное будущее, в котором мы хотим жить.

6-7 апреля 40 правительств и 150 компаний мира с этой целью собрались онлайн на первом Глобальном саммите по вопросам управления технологиями (Global Technology Governance Summit – GTGS), организованном Всемирным экономическим форумом (ВЭФ) и правительством Японии.

Как отметил **Джереми Юргенс, исполнительный директор ВЭФ,** целью дебютного GTGS стала необходимость создания общего нейтрального пространства для обсуждения и решения вопросов по внедрению технологий четвертой промышленной революции (4IR) и особенно технологий следующего поколения (frontier technologies) для улучшения жизни и реагирования на глобальные вызовы: «Современные лидеры могут масштабировать не только технологии, но и ответственный подход к жизни в эпоху цифровых технологий».

Вот несколько хайлайтов из сессий саммита, посвященных внедрению технологий и глобальным челленджам нового цифрового будущего.

БУДУЩЕЕ ВЗАИМОСВЯЗАННОГО МИРА

Build connected future for all (построить взаимосвязанное и с доступом к интернету будущее для всех) – такая задача предстает перед миром в перспективе ближайших лет. На GTGS представили дорожную карту для построения такого взаимосвязанного будущего, которое должно принести пользу всем.

Дорожная карта и глобальный план действий в рамках инициативы ВЭФ Future of the Connected World (Будущее взаимосвязанного мира) направлены на объединение и мобилизацию международного сообщества в пяти направлениях для совершенствования управления Интернетом вещей и сопутствующими технологиями.

Речь идет об:

1. Повышении уровня общественного образования и понимания подключенных (connected) устройств, в частности и об обязанностях производителей технологий, продавцов, покупателей и пользователей.

2. Улучшении безопасности – облегчении и стимулировании принятия политик, стандартов и лучших практик кибербезопасности.

3. Содействии позитивному влиянию – повышении осведомленности о положительных и отрицательных последствиях подключенных устройств.

4. Борьбе с несправедливостью – ускорении внедрения подключенных устройств и систем среди малых предприятий или на предприятиях с недостаточными ресурсами.

5. Усилении сотрудничества и обмена информацией в экосистеме IoT.

FRONTIER TECHNOLOGIES

Внедрение технологий следующего поколения будет важным во всех секторах. Они способны улучшить цепи поставок, позволить глобальную кастомизацию и открыть новые пути для экономики замкнутого цикла, минимизировать экологический ущерб и замедлить климатические изменения. Например, Япония уже объявила, что к 2050 году станет углеродно-нейтральной, и этот переход является ключевым для подготовки страны к изменениям, необходимым в промышленности и инновациях.

Сербия, которая от 1 июня 2017 внедрила электронное правительство, отметила, что за этот период удалось сэкономить 180 млн листов бумаги формата А4. Это 900 тонн бумаги, 18 тысяч деревьев, более 76 млн литров воды и более 6000 МВт-ч электроэнергии.

ТЕХНОЛОГИИ И ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНЦИЯ

За год в новой цифровой «норме», вызванной пандемией, и благодаря четвёртой промышленной революции – появляется новая взаимосвязь между технологиями и геополитикой. Искусственный интеллект, блокчейн и возможности 5G быстро становятся факторами глобальной конкуренции. Эти разработки ведут к необходимости применения глобальных норм и протоколов для получения преимуществ и уменьшения рисков от этих новых технологий.

Значение технологий следующего поколения является высоким. Только 5G, по прогнозам, может генерировать ценностей на \$13 трлн в глобальной экономике и создать 22 млн рабочих мест уже к 2035 году, технологии искусственного интеллекта – и того больше \$15 трлн+ до 2030 года. Китай и США говорят о крупных инвестициях в эти сферы, что указывает на значительную геостратегическую роль, которую эти технологии будут играть в ближайшее время.

«Технология – это пол, а не потолок». То есть внедрение технологий должно стать опорой для надстройки лучшего мира, а не пунктом назначения (*Почему внедрение технологий должно быть ответственным // <https://blog.liga.net/user/dosyika/article/39644>. – 2021. – 15.04*).

Jaanika Merilo:

В свое время в 2017 году получилось принять законопроект э-билета и города начали запускать свои решения. Так как законопроект в духе децентрализации – города сами могли решать когда, в какую очередь какие виды транспорта и какие решения (QR, банковская картка, картка жителя) запускать.

НО важно и не изобретать велосипед. МинИнфра предлагает и не создавать свое решение АСОП (автоматизированная система оплаты), но

просто підключитися к созданному ДП «Галузевий центр цифровізації та кібербезпеки» процесинговому центру.

Это означает, что не нужно создавать свой софт и систему, а можно просто подкюючится к созданной и от партнеров получить на хороших условия в пользование валидаторы и заодно быть подключенным к системе Smart Ticket. Первый город – Мариуполь (<https://www.facebook.com/jaanika.merilo>. – 2021. – 12.04).

Алена Дегрик, генеральный директор ФК «Леогейминг Пей», CEO процессинговой компании LeoGaming:

Пока Украина готовится легализовать криптовалюты, у других стран этот процесс также не стоит на месте.

В июне 2020 года был внесен законопроект [«О виртуальных активах»](#). В тот момент мы стали на шаг ближе к цифровому государству и трансформации украинской экономики. Правовое регулирование криптовалют определяет правовой статус цифровых активов, налогообложение, условия работы бирж и т.д. При экономически ориентированном подходе к урегулированию виртуальных активов происходит интеграция криптоиндустрии в экономику страны.

Но Украина не единственная в попытках найти или же построить ту идеальную законодательную нишу для виртуальных активов. Для начала рассмотрим опыт государств для оценки перспектив.

Швейцария: правила функционирования криптоиндустрии определяет государственный регулятор – Служба по наблюдению за финансовыми рынками (FINMA). Операции с криптовалютами, а также прибыль от продажи облагаются налогом. Криптовиржи и криптообменники получают лицензии в финансовом управлении Швейцарии для комфортного функционирования. В 2022 году Швейцарии планирует реализовать формат оплаты налогов двумя наиболее популярными криптовалютами – Bitcoin и Ethereum.

Великобритания: тут криптовалюты не считаются легальным способом оплаты. Однако операторов криптобирж и электронных кошельков обязали придерживаться правил идентификации клиентов. Таким способом происходит контроль за индустрией и легальностью операций. Практика отслеживания криптоактивов создана для вытеснения недобросовестных пользователей на подпольные рынки, где они уже попадают под нарушение закона.

Беларусь: это первая страна с комплексным законодательством, которое регулирует блокчейн и криптовалюты. В Беларуси был создан «Парк высоких технологий»: место, где можно легально вести криптовалютный бизнес, регистрировать биржи, заниматься майнингом и т.д. Однако о реалиях работы с этим рынком ввиду событий прошлого года в этой стране, я говорить не могу.

В Україні при умови прийняття законопроекта «Про виртуальні активи» регулятором ринку буде виступати Міністерство цифрової трансформації України. При наданні послуг, пов'язаних з виртуальними активами, необхідно отримати ліцензії відповідного регулятора – Національної комісії по цінним паперам і фондовому ринку або Національного банку України. Правове регулювання криптовалют також є основою їх легітимності: викликає довіру інвесторів і підприємців. Через таке регулювання Україна буде знаходитися в межах європейського законодавства, а також проводити контроль за походженням коштів. Це наше обов'язок як країни-учасника FATF.

Легалізація ринку віртуальних активів в Україні дозволить вивести операції з віртуальними активами на відкритий ринок, компаніям, спеціалізуючись на криптоактивах, реєструвати бізнес, офіційно працювати з банківською системою і привертати іноземні інвестиції. Ми також можемо сподіватися, що закон «Про віртуальні активи» забезпечить безпечну екосистему для роботи міжнародних блокчейн-компаній.

Правове регулювання не має на меті обмежити простір для нових розробок або трансформацій на ринку віртуальних активів. Завдяки законодавчій базі ми зможемо зробити криптовалюту безпечнішою, зрозумілішою для користувача, стійкішою на ринку. Проект закону вже прийнятий за основу і передбачає комплексне врегулювання правовідносин, що виникають в зв'язку з обігом віртуальних активів в Україні, визначення прав і обов'язків учасників ринку віртуальних активів, принципи державної політики в сфері обігу віртуальних активів (*Криптовалюти VS державне регулювання: як взаємодіють дві сфери // <https://blog.liga.net/user/degrik/article/39596>. – 2021. – 09.04*).

Мирослава Черноусько, адвокат. Експерт з питань судової та правоохоронної діяльності Українського інституту майбутнього:

Днями Україна зробила крок до реалізації ідеї про «паспорт у смартфоні».

Верховна Рада остаточно підтримала проект закону про внесення змін до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», яким передбачається юридичне визнання цифрових паспортів, поряд з паперовими та пластиковими документами. На сьогодні документ очікує на підписання Президентом України, а профільне міністерство вже заявило, що Україна стане першою у світі державою, яка дозволяє використання цифрових паспортів нарівні з паперовими. У чому полягає новація, коли можна буде повноцінно використовувати електронний аналог паспорта та чи є ризики в реалізації такої ідеї – з'ясуємо далі.

Насамперед, з аналізу норм проекту стає зрозумілим, що він має доволі рамковий характер, практично не встановлюючи конкретних правил використання таких «паспортів». Так, документ надає визначення е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон, передбачаючи, що формування останніх здійснюється за бажанням особи, а електронні копії е-паспорта і е-паспорта для виїзду за кордон можуть подаватися та застосовуватися у таких самих випадках, коли законодавством передбачено подання та застосування звичайних паперових копій. Крім того, встановлюються деякі обмеження щодо його застосування. Так, відсутня можливість його використання для перетину державного кордону України, крім випадків необхідності підтвердження особи громадянина України при в'їзді в Україну; в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї; в'їзду, перебування, проживання або пересування у межах прикордонної смуги, виходу у територіальне море та внутрішні води України. При цьому, забезпечення перевірки е-паспорта і е-паспорта для виїзду за кордон, що пред'являються громадянами України повинні будуть забезпечувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи.

Разом з тим, решту особливостей використання е-паспорта та е-паспорта для виїзду за кордон ще має встановити Кабмін. Серед них – порядок формування е-паспорта і е-паспорта для виїзду за кордон, їх електронних копій та їх перевірки органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами. Вже зараз можна прогнозувати, що особливо складним, з огляду на чи не найбільш ризиковий характер (з точки зору рейдерських загроз), буде встановлення можливості здійснення правочинів, що підлягають нотаріальному посвідченню, з використанням е-паспорта.

Беручи до уваги те, що закон набуде чинності вже з 23 серпня цього року, часу для розробки нормативної бази та забезпечення усіх органів та установ, які зобов'язані будуть приймати е-паспорт, достатньою кількістю відповідного обладнання – обмаль. Тим більше, враховуючи той факт, що з цього моменту кожен громадянин матиме право вимагати надання йому усіх послуг, які надаються органами державної влади, місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами та надання яких передбачає пред'явлення паспорта громадянина України також на основі е-паспорта. Беручи ж до уваги не зовсім вдалий досвід запровадження паспорта у формі ID-картки, який протягом тривалого часу українці не мали змоги повноцінно використовувати з огляду на відсутність в уповноважених органах та установах обладнання для зчитування даних, у цьому випадку також навряд чи обійдеться без подібних перешкод. Насамперед, враховуючи те, що необхідне обладнання наразі лише в процесі розробки.

Між тим, суспільство неоднозначно відреагувало на запровадження таких новацій. З одного боку, паспорт у формі ID-картки вже певний час є доступним у додатку «Дія», більше того, навіть у ході проведення місцевих виборів-2020 траплялися випадки, коли громадяни намагалися пред'явити

паспорт з додатку та відверто не розуміли, чому комісія відмовляє у ідентифікації особи на його підставі. Тобто, частина суспільства, переважно, молоде покоління, має досить позитивне сприйняття застосування цифрових можливостей у спілкуванні з державою. Між тим, більшість громадян на сьогодні все-таки остерігаються ймовірного витоку даних та з недовірою ставляться до е-паспорта, передусім, з огляду на численні шахрайські дії, пов'язані з онлайн-кредитуванням та іншими ризиками. І, попри те, що Мінцифри наполягає на цілковитій захищеності даних, зокрема, й у випадку, що стосується е-паспорта та транзитному характері додатку, який не накопичує інформацію, а лише відображає чинні дані з державних реєстрів, навряд чи в сучасних умовах можна цілком гарантувати безпеку й абсолютно виключити ймовірність тих чи інших зловживань.

Не менш цікаво й те, що насправді низка країн світу у тій чи іншій мірі вже застосовують оцифровані паспортні дані, у тому числі, для голосування, як, наприклад, в Естонії, де, попри невелику кількість населення, така система задовольняє далеко не всіх. Якщо ж пригадати ініціативи щодо електронного голосування на виборах та референдумах (а ЗУ «Про Всеукраїнський референдум» саме вчора було підписано Президентом), неважко здогадатися, яка мета, окрім зручності користування державними сервісами для громадян, стоїть за подібними новаціями.

Водночас, наразі залишається невирішеним питання щодо запровадження можливості повноцінного застосування е-паспорта для виїзду за кордон, адже без укладання Україною двосторонніх угод з іншими державами його може бути використано лише для в'їзду в Україну. Видається, що такий шлях найменшого супротиву було обрано марно, адже міжнародні переговорні процедури є складним і довготривалим процесом, а тому швидких результатів для «паспорта в смартфоні» годі було б очікувати.

Таким чином, доводиться констатувати, що на сьогодні Україна перебуває лише на початку шляху зі встановлення безпечної, зрозумілої та ефективної системи застосування е-паспортів, а втілення задуму з повноцінного її запуску навряд чи відбудеться 23 серпня, скоріше, на цю пору стартує лише процес тестування системи на практиці, який продемонструє наявність технічних та нормативних прогалин, які потребуватимуть подальшого врегулювання (*«Паспорт у смартфоні»: чи запрацює ідея? // <https://blog.liga.net/user/mchornousko/article/39601>. – 2021. – 09.04*).

Олексій Маловацький, в.о. Голови Вищої ради правосуддя, адвокат:

В умовах пандемії та недофінансування судів, запровадження електронного судочинства є пріоритетним завданням, від якого залежить доступ громадян до правосуддя.

ВРП із грудня 2020 року унормувала використання у своїй роботі підсистеми «Електронний суд». Наразі більшість повідомлень про втручання в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, заяв щодо несумісності та

дисциплінарних скарг надходить до ВРП в електронній формі. Розгляд питань про надання рекомендацій щодо призначення на посаду судді, розгляд Дисциплінарними палатами Ради дисциплінарних справ, а також усі робочі зустрічі та наради відбуваються в онлайн-режимі.

ВРП очікує від Ради суддів України висновку щодо проєкту Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему для остаточного впровадження ЄСІТС (Електронний суд). Як тільки ВРП отримає такий висновок, невідкладно розгляне питання про його затвердження. Наразі не існує перешкод для впровадження та використання у повному обсязі підсистеми «Електронний суд» у судах.

Для впровадження та ефективної роботи інших підсистем ЄСІТС потрібно об'єднати зусилля:

- органів суддівського врядування;
- Міністерства цифрової трансформації України – в частині розробки алгоритмів;
- Уряду – в частині фінансування;
- Парламенту – в частині вдосконалення нормативного регулювання.

Перші кроки для цього вже зроблені – ВРП та Міністерство цифрової трансформації України підписали Меморандум про співпрацю у сфері цифрового розвитку та впровадження цифрових інновацій в системі правосуддя України.

Також ВРП [запропонувала](#) Мінцифри запустити пілотний проєкт із застосування штучного інтелекту на базі одного із судів першої інстанції – для розгляду адміністративних правопорушень із формальним складом. Ми вже співпрацюємо із командою Міністерства в цьому напрямі.

Штучний інтелект у цьому розумінні – це цифровий інструмент для обробки та аналізу великого масиву практики. Наразі нас цікавлять справи про незначні адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням правил дорожнього руху. Сьогодні ми перебуваємо на етапі правового обґрунтування застосування такого підходу. Зараз цим займаються працівники ВРП, але в майбутньому ми плануємо залучити фахівців із провідних юридичних навчальних закладів, з якими уклали меморандуми та вже співпрацюємо.

Однак хочу зауважити, що можливість застосування цифрових технологій у судах безперечно залежить від належного фінансового забезпечення судової системи. Адже коли суди не мають коштів, щоб заплатити за електроенергію чи телефонний зв'язок, говорити про цифровізацію марно, оскільки жодна з найдосконаліших платформ чи програм не працюватиме.

ВРП сподівається, що дії державних органів і партнерів, які надають міжнародну технічну допомогу у запровадженні використання електронних технологій у судах, стануть більш скоординованими. Дуже важливо зараз діяти узгоджено, виробити єдині підходи, уніфікувати програмні комплекси.

Вища рада правосуддя готова до співпраці та відкрита до ініціатив у сфері цифровізації, які направлені на покращення доступу громадян до правосуддя.

Також Вища рада правосуддя нещодавно [затвердила](#) розроблені спільно із [КМЄС уніфіковані рекомендації](#) для усіх судів України щодо безпечної роботи в умовах карантину. Вагомою складовою цих рекомендацій є використання цифрових технологій під час здійснення правосуддя (*Для впровадження цифрових технологій в українському судочинстві не існує вагомих перешкод // <https://blog.liga.net/user/omalovatskyi/article/39587>. – 2021. – 08.04*).

Зарубіжний досвід

4000 чинних інвестиційних фондів у Німеччині зможуть інвестувати в біткоїни та інші криптовалюти.

Німецькі фонди для інституціональних клієнтів (Spezialfonds) зможуть інвестувати до 20 % своїх активів у . Про це повідомляє видання Decrypt.

Новий закон набере чинності 1 липня.

Франк Шеффлер, німецький парламентарій:

Додавання криптоактивів у Spezialfonds – важливий крок для їх прийняття. Закон рухається в правильному напрямку, і ми однозначно вітаємо це.

Закон схвалили Федеральний парламент Німеччини та Бундестаг 21 квітня. Також його повинна схвалити Федеральна рада країни.

Законодавство застосовуватиметься як до чинних спеціальних фондів, так і до нових – фінансові установи, страхові компанії та пенсійні фонди *(Настася Князева Німеччина дозволить інституційним фондам інвестувати в крипто валюту // <https://nachasi.com/2021/04/29/nimechchyna-kryptovalyuta>. – 2021. – 29.04).*

Представленные Еврокомиссией в декабре прошлого года новые нормы регулирования контента в Интернете одобрены в среду в Европарламенте.

В частности, одобрена норма об удалении из Интернета террористического контента без решений суда в течение максимум одного часа после его обнаружения. «Данная норма позволит сохранить жизни европейских граждан и имеет ключевое значение для нашей информационной безопасности», – заявила в заключительном слове **еврокомиссар по внутренним делам Илва Йоханссон.**

Это условие в обязательном порядке должны будут принять все операторы социальной сетей, мессенджеров, видеохостингов и других интернет-платформ, к которым существует доступ из европейского сегмента Интернета.

Норма об обязанности интернет-платформ удалять террористический контент в течение одного часа с момента получения уведомления от властей, уже была одобрена Европарламентом два года назад.

Представленный в прошлом году законопроект повышает ответственность компаний-операторов за размещенные на их платформах призывы к терроризму и разжиганию ненависти. Документ предусматривает штрафы в размере до 6 % от годового оборота компаний за нарушение новых правил.

После одобрения Европарламентом данные нормы должны быть в мае утверждены Советом ЕС, в этом случае их применение может начаться уже в

2022 году (*Европарламент одобрил ужесточение наказания для соцсетей за несвоевременное удаление опасного контента // <https://d-russia.ru/evroparlament-odobril-uzhestochenie-nakazaniya-dlja-socsetej-za-nesvoevremennoe-udalenie-opasnogo-kontenta.html>. – 2021. – 29.04*).

Правительство Киргизской Республики планирует объединить IT-госпредприятия в одно централизованное, заявил заведующий отделом цифровой трансформации аппарата правительства КР Таалай Байтереков на брифинге «Планы правительства в IT-сфере после увольнения глав пяти предприятий».

Как сказал Байтереков, централизацию проведут с целью оптимизировать работу государственных предприятий в сфере информационных технологий.

На прошлой неделе от должностей освободили директоров пяти госпредприятий при Государственной службе цифрового развития (ГСЦР). На брифинге Байтереков заявил, что причиной тому стало неэффективное управление, из-за которого госпредприятия не смогли выйти на прибыль.

Также представитель правительства признал, что цифровизация в Киргизии идёт очень медленно. «Цифровизация идёт очень медленно, итоги не совсем радужные. На это направление мы бросим все силы и средства, которые можем себе позволить. Будем привлекать бизнес-сообщество, чтобы оно было заинтересовано во вложении средств в автоматизацию определённых сервисов», – сказал Байтереков (*В Киргизии объявлено о планах концентрации государственных IT-предприятий // <https://d-russia.ru/v-kirgizii-objavleno-o-planah-koncentracii-gosudarstvennyh-it-predpriyatij.html>. – 2021. – 28.04*).

Мінфін Туреччини планує оголосити про широкий спектр криптовалютних угод протягом двох тижнів.

Міністерство фінансів Туреччини зніме повну заборону на криптовалюту та наразі працює над вивченням правил їх врегулювання. Про це заявив глава Центрального банку Туреччини Сахап Кавчіоглу в п'ятницю, 23 квітня.

Сахап Кавчіоглу не уточнив деталі врегулювання. Однак, він натякнув, що правила юридично визначать поняття криптовалют і те, як установи повинні їх зберігати.

Він сказав, що потрібне чітке врегулювання, адже значна кількість коштів залишає країну через криптовалюту. При цьому глава центробанку визнав, що не може підтвердити це певними цифрами.

Згідно зі слів Сахапа Кавчіоглу, недавнє рішення регулятора заборонити криптовалюту було необхідне для відновлення державного контролю над сектором (*Настася Князева Мінфін Туреччини зніме заборону та регулюватиме криптовалюту в країні //*

<https://nachasi.com/2021/04/26/turechchyna-zaborona-kryptovalyuta>. – 2021. – 26.04).

Сенат США повинен схвалити законопроект з регулювання цифрових активів.

Палата представників США [схвалила](#) законопроект щодо створення робочої групи з регулювання цифрових активів.

До робочої групи входитиме Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) і Комісія з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC). Також учасниками групи будуть відповідні представники бізнесу, вчені та організації із захисту інвесторів.

Законопроект називається «Закон про усунення бар'єрів для інновацій 2021 року» (Eliminate Barriers to Innovation Act of 2021). Робоча група підготує звіт про стан регулювання цифрових активів в США.

Основну увагу вони приділятимуть відсутності чіткого регулювання в . А також, робоча група аналізуватиме конкурентоспроможність США на тлі інших країн.

Ба більше, вони розроблять рекомендації щодо справедливості, ефективності, прозорості криптовалютного ринку. Однак, перш ніж законопроект набере чинності, його повинен схвалити Сенат США (*Настася Князева Уряд США створить робочу групу для регулювання цифрових активів // <https://nachasi.com/2021/04/23/ssha-grupa-tsyfrovi-aktyvu> . – 2021. – 23.04).*

eHealth_в_світі_Португалія

Португалія – найдавніша національна держава на Піренейському півострові і одна з найстаріших держав Європи. Країна займає високі сходинки у рейтингах моральної свободи (2-е місце), спокою (3-е місце), демократії (7-е), свободи преси (10-е), стабільності (15-е), соціального прогресу (18-е) та процвітання (26-е). Будучи членом Організації Об'єднаних Націй та Європейського Союзу, Португалія також була одним із засновників НАТО, Єврозони, ОЕСР та Спільноти португаломовних країн.

◆ За розробку політики у сфері охорони здоров'я в Португалії відповідає Міністерство охорони здоров'я. А фінансується з трьох джерел: національної служби охорони здоров'я, спеціального соціального медичного страхування для певних професій та добровільного приватного медичного страхування.

◆ У Португалії в 2017 році Рада міністрів прийняла резолюцію, що підтримує впровадження електронної системи охорони здоров'я. Саме з цього дня і відзначають впровадження eHealth в Португалії. Електронна система охорони здоров'я була запущена після прийняття першої національної стратегії щодо інформаційної екосистеми охорони здоров'я. У стратегії також зазначаються правильність використання різних аспектів у системі eHealth, такі як захист даних про здоров'я громадян, використання відкритих даних, транскордонні аспекти, тощо.

◆ Система eHealth впроваджена на національному масштабі та приблизно 90 % державних та приватних постачальників медичних послуг використовують розроблені системні рішення, як для охорони здоров'я, так і для адміністративних процесів.

◆ На національному рівні варто відзначити такий проєкт, як електронний рецепт. На цьому етапі приблизно 98 % португальського лікарняного сектору, включаючи як приватні, так і державні установи, об'єднались у надані безпаперових рецептурних послуг. Для лікарів застосували можливість виписувати через власний мобільний телефон електронні рецепти для отримання ліків пацієнтами. А пацієнтам тепер можна отримати виписані ліки в будь-якій аптеці, не боячись втратити або забути папірець чи рецепт.

◆ Також до системи eHealth в Португалії спочатку підключили медичні заклади первинної ланки, а далі на вторинної (*eHealth в світі Португалія // <https://ehealth.gov.ua/2021/04/22/ehealth-v-sviti-portugaliya>. – 2021. – 22.04*).

В ході підготовки 1-го міжнародного форуму #GBC («Государство. Бизнес. Граждане») в БелТА состоялась пресс-конференция, на которой специалисты государственных органов и организаций делились видением перспектив цифровизации в процессах взаимодействия государства, бизнеса и граждан.

28 и 29 апреля в Минске пройдет 1-й международный форум #GBC («Государство. Бизнес. Граждане»). Цель – презентация достижений и проектов в области электронного правительства, поиск новых путей цифровизации и взаимодействия государства, бизнеса и граждан посредством информационно-коммуникационных технологий. Организаторами мероприятия выступают РУП «Национальный центр обмена трафиком» и РУП «Национальный центр электронных услуг» при поддержке Оперативно-аналитического центра при Президенте Республики Беларусь.

Форум призван стать площадкой для обсуждения состояния, развития и перспектив цифрового будущего Беларуси, анализа возможностей перевода взаимодействия на всех уровнях в цифровую плоскость. В ходе мероприятия состоится демонстрация разработок ИТ-компаний, организаций связи и телекоммуникаций.

Работа форума будет организована в формате четырех тематических блоков, посвященных построению электронного правительства, внедрению биометрических документов, концепции «Умный город», цифровым сервисам для бизнеса и граждан. В мероприятиях примут участие представители государственных органов и организаций, ИТ-компаний, банков, международных организаций и учебных заведений.

Как отмечает **первый заместитель директора РУП «Национальный центр электронных услуг» Сергей Руднев**, важно продемонстрировать широким кругам общественности, как сегодня выглядит электронное

правительство, провести диалог по вопросам дальнейшего развития и поиска оптимальных решений.

– Можно констатировать, что сегодня электронное правительство функционирует на полную мощь, при этом ежедневно мы получаем новые вызовы по обеспечению комфортного совершения административных процедур для граждан и бизнеса. Это подтверждает статистика: в прошлом году было оказано более 6,5 млн электронных услуг, а годом ранее – чуть более 5 млн. Динамика показывает, что востребованность получения услуг от государства бизнесом и гражданами растет ежегодно, и наша основная задача – в будущем максимально перевести это взаимодействие в онлайн.

Заместитель директора по коммерческим вопросам РУП «Национальный центр обмена трафиком» Татьяна Туромша дополняет:

– Для нашего предприятия анонсируемый форум – прежде всего социально значимый проект. Цифровизация, информатизация, облачные технологии – это реалии сегодняшнего дня, их надо использовать, изучать и внедрять во всех сферах нашей жизни.

Отсюда – важность диалога. В обсуждении заявленной проблематики онлайн смогут принять участие все желающие – достаточно присоединиться к трансляции мероприятий форума в режиме реального времени. Для получения соответствующей ссылки нужно пройти регистрацию на сайте www.gbcforum.by (*Электронное правительство функционирует на полную мощь, но важно двигаться дальше – специалист // <https://minsknews.by/elektronnoe-pravitelstvo-funkczioniruet-na-polnuyu-moshh-no-vazhno-dvigatsya-dalshe-spezialist>. – 2021. – 22.04*).

Со ссылкой на комиссию по конкуренции и защите прав потребителей Австралии (АССС) CNBC сообщает в пятницу о решении федерального австралийского суда, признавшего Google ответственным за введение в заблуждение пользователей Android – компания собирала сведения о местоположении мобильного устройства вне зависимости от его настроек.

При создании учётной записи Google или при настройке устройства под управлением операционной системы (ОС) Android пользователь может разрешить или запретить параметр «история местоположений». Пользовательский интерфейс Android спроектирован так, что у владельца смартфона или планшета не возникает сомнений: если сбор геоданных запретить в настройках ОС, то и приложения не смогут собирать эти данные.

В действительности существовал ещё один неотключаемый и разрешённый по умолчанию параметр, «активность в Интернете и приложениях» (Web & App Activity). Это позволяло приложениям и операционной системе собирать данные о местоположении, и собранные сведения поступали в распоряжение Google. Управление этим параметром пользователи получили только в ноябре 2018, сообщает АССС.

Суд счёл, что Google сознательно ввёл потребителей своей продукции в заблуждение.

Google с вердиктом не согласился и намерен апеллировать.

Процесс длился с 2019 года.

АССС считает это «первым в мире» судебным решением такого рода. Судебных прецедентов, возможно, прежде действительно не было. Но скандалы из-за негласного сбора данных сопровождают Google на протяжении как минимум последних 10 лет (*Андрей Анненков Австралийский суд признал Google виновным в незаконном сборе данных // <https://d-russia.ru/avstralijskij-sud-priznal-google-vinovnym-v-nezakonnom-sbore-dannyh.html>. – 2021. – 16.04*).

Ирландская служба защиты данных начала расследование в отношении Facebook по поводу потенциального нарушения европейских правил конфиденциальности в связи с утечкой персональных данных (ПД) более полумиллиона пользователей сервиса.

Ранее в апреле появилась информация, что данные о 533 миллионах пользователей Facebook по всему миру были опубликованы на хакерском форуме. Регулятор Ирландии считает, что утечка может быть нарушением общего регламента ЕС по защите данных.

Facebook заявил, что «полностью сотрудничает» с регулирующим органом, добавив, что утечка «связана с функциями, которые упрощают людям поиск друзей и общение с ними в сервисах компании».

По заявлению Facebook, утечка связана со старой уязвимостью, которая была исправлена к 2019 году. Данные были скопированы хакерами с помощью инструмента импорта контактов незадолго до исправления ошибки в сентябре 2019 года.

Европейская штаб-квартира Facebook находится в Дублине, и Ирландия является основным органом, обеспечивающим соблюдение правил в отношении данных для компании в ЕС.

Как долго продлится расследование, неизвестно, отмечает издание. Согласно общему регламенту ЕС по защите данных (GDPR), введенному в 2018 году, компании могут быть оштрафованы на 20 миллионов евро (24 миллиона долларов) или до 4 % от их годового дохода, в зависимости от того, какая сумма больше.

Ирландский регулятор ранее столкнулся с критикой со стороны защитников конфиденциальности за то, что слишком медленно проводил расследование в отношении крупных технологических компаний. В декабре 2020 года регулятор выписал свой первый штраф по GDPR против крупной американской технологической компании, оштрафовав Twitter на 450 тысяч евро (*Татьяна Костылева Ирландия начала расследование в отношении Facebook из-за утечки данных пользователей // <https://d-russia.ru/irlandija-nachala-rassledovanie-v-otnoshenii-facebook-iz-za-utechki-dannyh-polzovatelej.html>. – 2021. – 15.04*).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Farida, I., Lestari, A. Implementation of e-government as a public service innovation in Indonesia // RUDN Journal of Public Administration. 2021. Т. 8. № 1. С. 72-79. E-Government implementation is the use of technology, information, and communication to realize more efficient and effective government practices in the process of implementing public services in order to facilitate public access to information and create principles of accountability, transparency and good public participation in the Indonesian government. This study aims to explain the implementation of E-Government in Indonesia which encourages the development of information and data systems and is adapted to existing bureaucratic processes. The method used in this research is qualitative research methods. The results showed that public service innovation organized by the government of the Republic of Indonesia was able to create relationships between elements in a country online, not inline, so that efficiency and speed in public services was not only a symbol but a reality.

Адамская, Л. В. Повышение эффективности и результативности государственного управления в эпоху информатизации и цифровизации общества // Самоуправление. 2021. № 2 (124). С. 97-99. В статье рассматриваются сложившиеся на сегодняшний день тенденции цифровизации государственного управления. Проведен анализ системы управления цифровой экономикой. Выделены основные проблемы цифровой трансформацией в России.

Жаркова, Е. А. Информационная экономика: становление государственного правового регулирования // Вестник Сибирского государственного университета путей сообщения: Гуманитарные исследования. 2021. № 1 (9). С. 45-49. В статье рассмотрены особенности становления государственного правового регулирования информационной экономики. Отмечена приоритетная роль правительства страны в информатизации правового российского общества, развитии информационных технологий как части информационных ресурсов, обуславливающих рост уровня отечественной экономики. Проведен анализ ключевых нормативных правовых актов государственного регулирования процессов формирования и становления информационного общества. Особое внимание уделено Концепции использования информационных технологий в деятельности федеральных органов государственной власти до 2010 года, Стратегии развития информационного общества. Этими документами государственная власть задает установку целей и задач регулирования процесса информатизации страны, основных принципов и направлений реализации единой политики в сфере использования информационных технологий в деятельности федеральных органов государственной власти. Выявлен ряд проблем, в том числе отсутствие системности и огромное количество документов. В принятии государственных решений наблюдается недостаточная последовательность, преемственность и согласованность. Результаты анализа второго этапа развития политики информатизации, длящегося два десятка лет, свидетельствуют о создании обширной и сильноразветвленной нормативной базы государственного регулирования в сфере информатизации. Чтобы достичь совершенной нормативно-правовой базы по вопросам информатизации, требуется проведение дальнейших

исследований, системного анализа государственного регулирования деятельности инвестиционного, инновационного и интеллектуального характера. Особое внимание следует уделить индикаторам развития, характеризующим объекты государственного регулирования, методам их расчета с учетом международного опыта и особенностей информационной инфраструктуры.

Иванова, О. Е. Диджитализация системы государственного управления в условиях глобальной экономики // Финансовый бизнес. 2021. № 3 (213). С. 29-32. В глобальной экономике существенное воздействие на систему государственного управления оказывает диджитализация. В статье рассмотрены международные методики измерения диджитализации, а также принципы, поддерживающие разработку и реализацию стратегий цифрового правительства. Делается вывод о том, правительствам необходимо пересмотреть свои подходы и стратегии в области диджитализации государственного управления, так как несогласованность процессов цифровизации на различных уровнях управления, является серьезным препятствием интеграции цифрового правительства в общие стратегии реформирования государственного сектора.

Кравцов, А. А. Интеграция электронного правительства в социально-экономическую систему информационного общества // The scientific heritage. 2021. № 3 (64). С. 26-31. В статье проанализированы особенности становления и развития концепции информационного общества, а также опыта практического внедрения «e-Government» в странах с развитой капиталистической экономикой. Целью исследования является выявление закономерностей и ключевых факторов, которые необходимо учитывать на разных стадиях внедрения технологий «e-Government». Объект исследования – теоретические основы внедрения информационно-коммуникационных технологий в государственном управлении. Предмет исследования – современные технологии «e-Government». По мнению ведущих ученых, быстрое расширение информационного пространства и доступность информации существенно повлияли на общественные отношения, что обусловило переход к новому общественному строю, который получил название «информационное общество». В информационном обществе государство для реализации своих функций все шире использует различные информационно-коммуникационные технологии. При этом общественные отношения переносятся в виртуальное пространство, где с помощью алгоритмов обработки данных на их основе разрабатываются определенные управленческие решения. Информационные технологии, с одной стороны, дают возможность индивидам непосредственно обращаться в органы государственной власти посредством электронных коммуникаций. С другой стороны, удобство таких коммуникаций всегда должно сопровождаться надежностью алгоритмов их обработки. В противном случае индивид станет заложником «электронного мира», в котором его собственный голос будет растворен в миллионах других виртуальных голосов. С помощью общенаучных методов абстрактно-логического анализа, индукции и дедукции выявлены достоинства и недостатки различных подходов к функционированию «e-Government». В статье также рассмотрены проблемы и причины цифрового неравенства как нового явления, присущего информационному обществу.

Лавицкая, М. И. Теоретико-правовые подходы к определению понятия «электронное правительство» // Государственная власть и местное самоуправление. 2021. № 4. С. 17-20. В статье автором анализируется закрепление понятия «электронное правительство» в российском правовом поле, а также рассматриваются различные теоретико-правовые подходы к определению этого понятия в

рамках широкого и узкого понимания его сущности. Автор приходит к выводу, что оптимальное определение электронного правительства должно сочетать в себе оба эти подхода, соответствующих направлениям его концептуального восприятия, свойственным как континентальной, так и англосаксонской правовой системе, а субъекты, оказывающие услуги в электронном формате, должны включать в себя не только органы публичной власти, а в целом органы, выполняющие публичные функции, что также должно быть отражено в итоговой дефиниции.

Управление электронными документами: проблемы и перспективы / Сабенникова Ирина Вячеславовна, Дегтярева Ирина Анатольевна, Ловцов Алексей Сергеевич, Зверева Нина Евгеньевна // Вестник ВНИИДАД. 2021. № 2. С. 71-81. На примере опыта США, Великобритании, Бельгии и России в статье рассматриваются актуальные вопросы формирования системы электронного правительства и нормативного регулирования электронного документооборота, архивного хранения электронных документов, использования технологии блокчейн для решения проблем сохранения тайны личной жизни граждан. Анализируются перспективы внедрения в Российской Федерации государственной программы «Информационное общество» и подпрограммы «Информационное государство», роль Росархива в процессе цифровой трансформации в архивной сфере и проблемы, возникающие при принятии электронных документов в архивы, в частности в Государственный архив Российской Федерации. По результатам исследования авторы приходят к выводу о наличии несомненного роста уровня цифровизации в Российской Федерации и возможности перевода всех государственных услуг в электронный вид в 2021-2025 годах.

Федоренко, Ю. С. Технології електронного урядування в державному управлінні : випускна кваліфікаційна (дипломна) робота / Ю, С. Федоренко ; наук. кер. А. А. Халецька ; Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України, Навч.-наук. ін-т фінансів, банківської справи, Каф. менеджменту. Ірпінь, 2021. 67 с. Мета роботи полягає в науковому обґрунтуванні практичних рішень щодо застосування новітніх управлінських технологій електронного урядування в державних органах України, що є передумовою розвитку демократичного суспільства. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти впровадження електронного урядування в Україні. Об'єктом дослідження є процес становлення демократичного суспільства шляхом впровадження електронного урядування в державні органи України. Одержані результати можуть бути використані для вдосконалення діяльності державних органів по впровадженню електронного урядування.

Хашимходжаев, Ш., Белалова, Г. Особенности цифрового развития национальной экономики Республики Узбекистан // Deutsche Internationale Zeitschrift für zeitgenössische Wissenschaft. 2021. № 7-2. С. 31-34. В данной статье рассматриваются особенности формирования цифровой экономики в Республике Узбекистан. Автором показано, что на сегодняшний день именно информационно – коммуникационные технологии являются основным фактором роста экономики, рычагом развития стратегически важных отраслей, средством повышения эффективности управления, важным условием повышения конкурентоспособности экономики. В статье сформулированы задачи, решение которых обеспечит формирование в стране единого информационного пространства, как одного из этапов перехода к цифровой экономике.

Чурсін, М. О. Впровадження е-урядування у розвиток сучасного інформаційного суспільства // Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної конференції з дистанційною участю, 24 березня 2021 р.– Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2021. С. 231-233.

Эволюция государственного управления в странах постсоветского пространства. Республика Казахстан / Абил Ерлан Куанышулы, Кошербаева Айгуль Беделбаевна, Абишева Мариан Асаровна, Алдиярова Айдана Ермекбаевна, Бурлаков Леонид Николаевич, Есенгельдина Анар Сатыбалдиновна, Жаров Ержан Каирович, Кадырова Маргарита Булегеновна, Карамалаева Зухра Тлеккабыловна, Мармونتова Таисия Викторовна, Медеуов Жомарт Карлович // Государственная служба. 2021. Т. 23. № 1 (129). С. 89-118. В статье рассмотрен и проанализирован процесс становления и развития системы государственного управления в Республике Казахстан, прежде всего в период, прошедший после провозглашения Казахстаном независимости и выхода республики из состава СССР в 1991 году. Статья содержит подробный анализ трех этапов административной реформы, нацеленной на формирование в Казахстане современной системы государственного управления республики с подробным описанием принимавшихся на каждом этапе регулирующих документов. Полностью описана система подготовки и обучения государственных служащих в Республике Казахстан, прежде всего вузы, составляющие костяк этой системы. Система государственной службы и подготовки государственных служащих дана в контексте социально-экономических и политических преобразований республики, основополагающих законодательных актов, нормативных документов, решений руководства страны, стратегий и государственных программ. Тем самым авторы обосновывают, что система госслужбы и подготовки кадров для нее тесно взаимоувязана с государственной политикой руководства Республики Казахстан и является ее неотъемлемой и важнейшей частью. В начале статьи приводится сравнительный анализ социально-экономического развития Казахстана, основанный на официальных международных индексах экономического и социального развития.